

Стенографски дневник

НА

7. заседание

Четвъртък, 17 февруари 1949 г.

Открито в 16 ч. 10 м.

Председателствували председателят Райко Дамянов и подпредседателят Яни Янев.

Секретари: Първа Димитрова и Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуски	40	д-р Минчо Нейчев	45
Дневен ред:		Георги Михайлов Добрев	46
Законопроект за избиране на народни съвети и на		Павел Цолов	52
съдебни заседатели за местните народни съдилища		Лалю Ганчев	55
(Първо четене)	40	Дневен ред за следващото заседание	57

Председател Райко Дамянов: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват: Али Чепчиев, Ангел Бъчваров, Андрей Михайлов, Боню Пенчев, Борис Николов, Васил И. Василев, Венера Клиначарова, Веселин Дашин, Вида Василева, Вичо Атанасов, Владо Власковски, Георги Георгиев, Георги Григоров, Георги Генев, Горан Ангелов, Господин Димов, Деню Попов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Ненов, Димо Костадинов, Динчо Ферелиев, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Елена Илиева, Жейка Хардалова, Запрян Ташев, Захари Христов, Иван Василев, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Бешев, Иван Зурлов, Иван Пашов, Иван Пенчев, Иван Мамирев, Иван Наков, Иван Тодоров, Иван Чуков, Израел Майер, Илия Кемалов, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, Йордан Костов, Йордан Маргенов, Йорданка Долапчиева, Йордан Чобанов, Камен Червенияшки, д-р Константин Мичев, Костадин Велев, Костадин Лазаров, Крум Миланов, Крум Милушев, Мата Тюркджиева, Мустафа Билялов, Неделчо Шарабов, Никола Минчев, Никола Айлъков, Никола Палагачев, Никола Янев, Николай Дрumeв, Нинко Стефанов, Пенка Цветанова, Петко Лалов, Петко Пеев, Петър Бабаков, Петър Бомбов, Петър Запрянов, Петър Ковачев, Петър Панайотов, Петър Пергелов, Петър Янчев, Руса Петкова, Сава Дълбоков, Слави Пушкарков, Сотир Колев, Спас Христов, Сласка Воденичарска, Сребро Иванов, Станю Василев, Стела Благоева, Стефан Бакърджиев, Стойне Лисийски, Стоян Паликрушев, Стоян Гюров, Тано Цолов, Тодор Атанасов, Трифон Тодоров, Христо Калайджиев и Христо Пунев)

Бюрото на Великото народно събрание съобщава, че е разрешило отпуск на следните народни представители: Александър Ковачев — 1 ден, Атанас Николов — 1 ден, Борис Костов — 1 ден, Васил Горанов — 1 ден, Веселин Дашин — 2 дена, Владимир Поптомов — 1 ден, Георги Георгиев — 4 дни, Динчо Ферелиев — 2 дена, Енчо Стайков — 1 ден, Желю Топчев — 2 дена, Иван Пенчев — 4 дни, Иван Наков — 3 дни, Йордан Маргенов — 6 дни, Недялка Душкова — 4 дни, Петър Запрянов — 2 дена, Петър Тодоров — 2 дена, Тодор Янакиев — 4 дни и Христо Калайджиев — 1 ден.

Народният представител Мустафа Билялов моли да му се разреши 30 дни отпуск по болест. Ония другари народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Присъстваме към разглеждане на точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища. Моля секретаря да го прочете.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища

Другарки и другари народни представители! Съгласно чл. 48 от Конституцията на Народната република България, народните съвети са органи на държавната власт, които се

избират от местното население за срок от три години. От гласуването на Конституцията до днес измина повече от една година. През това време функциите на народните съвети се упражняваха от назначени от Президиума на Народното събрание, на основание чл. 101 от Конституцията, временни околийски и общински управи. Тези управи, изпълняващи функциите на народни съвети, са временни — до произвеждане на избори за народни съвети. Необходимо е вече в непродължително време да се пристъпи към нормализиране на това положение чрез произвеждането на избори за околийски народни съвети и за градски и селски общински народни съвети. С това ще се доизгради, съобразно Конституцията, новото ни държавно устройство.

Също така необходимо е да се изпълнят разпореденията на чл. 58 от Конституцията, като се пристъпи към избор направо от гражданите на съдебни заседатели към местните народни съдилища.

Необходимостта от произвеждането в непродължително време на тези избори налага приемането от Народното събрание на специален закон за избиране на народни съвети.

Предложеният законопроект цели да разреши този въпрос. Той съдържа разпоредения, които правят съществено отклонение от досегашната изборителна система. В това отношение по-съществениите му разпоредения са следните:

1. В чл. 4 се предвижда вписването в изборителните списъци на временно живущи лица в дадено населено място и служебното им отписване от там, където е тяхното постоянно местожителство. С това се цели да се даде възможност на всички граждани да могат да вземат действително участие в изборите. Законът цели не само да създаде право на всички граждани да гласуват, но и същевременно да им създаде улеснение за действително използване на това тяхно изборително право.

2. Кандидатните листи се поставят от единните обществено-политически организации на Отечествения фронт, партиите и масовите обществени организации. Изоставя се системата за даване право на всеки 10 грамотни избиратели да поставят кандидатни листи. Това беше въведено в миналото, когато народът ни беше разединен и дезорганизиран. Днес целият наш народ е организиран в политически и масови обществени организации, поради което политическото си проявление следва да прави по организиран път чрез своите организации.

3. По отношение на начина на гласуването законът изоставя досегашната система, самоличността на избирателите да се удостоверява с избирателни книжки. Те са били излишни, служили са повече за злоупотреби, отколкото като документ за установяване самоличността и изборителното право на гражданите, защото за установяването на това право са меродавни изборителните списъци. Когато избирателят е непознат на изборителната комисия, той ще удостовери своята самоличност с лична карта, други документи, свидетели и пр.

С премахването на избирателните карти, се прави значителна икономия в труд, средства и материали, като например хартия и изборителни кутии.

4. Най-съществено нововъведение в досегашната изборителна система, което се прави с предлагания законопроект, това е въвеждането на института за избирателните комисии. Народът сам излъчва из своята среда чрез единните обществено-политически организации на Отечествения фронт, пар-

тиите, масовите обществени организации, а също така на места чрез общите събрания в предприятията и учреждения, членовете на избирателните комисии, които ръководят, произвеждат и контролират изборите. С това изборите се предоставят изключително в ръцете на народа.

Президиумът на Народното събрание е единствен орган на държавната власт, който съгласно членове 82 и 83 на закона издава необходимите разпоредения във връзка с приложението му. Той също така, като изборен орган, възглавява изборните комисии.

5. С предложението законопроект се предвижда изборите за съдебни заседатели при местните народни съдилища да се произведат по реда на този закон и едновременно с изборите за общински и околийски народни съвети. С това ще се изпълнят разпореденията на Конституцията (чл. 58) относно изборността на съдебните заседатели.

По изложените съображения, моля, другарки и другари народни представители, да разгледате и гласувате предложението законопроект.

Гр. София, февруари 1949 г.

Министър-председател: Г. Димитров.»

Владимир Арнаудов (р): Моля да не се чете текстът на законопроекта, понеже е известен на другарите народни представители.

Председател Райко Дамянов: Има предложение да не се чете законопроектът. Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища

Глава I

Общи разпоредби

Чл. 1. На основание чл. 2 от Конституцията на Народната република България, изборите за народни съвети се произвеждат въз основа на всеобщо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване.

Всеки избирател има право на един глас.

Чл. 2. Избиратели и избираеми са всички пълнолетни граждани на Народната република България, навършили 18-годишна възраст, мъже и жени, без разлика на народност, раса, вероизповедание, образование, занятие, обществено положение и имотно състояние, с изключение на поставените под пълно или ограничено запрещение и лишените с влязла в законна сила присъда от избирателни права.

Чл. 3. Необходимите разходи свързани с произвеждане на изборите са за сметка на държавата.

Глава II

Избирателни списъци

Чл. 4. В избирателния списък се вписват всички граждани, които имат избирателно право и живеят (постоянно или временно) в момента на съставянето на списъка в района на даден съвет и които в деня на избора ще навършат 18 години.

Всеки избирател може да бъде вписан само в един избирателен списък.

Чл. 5. Не се вписват в избирателния списък лица, лишени с влязла в законна сила присъда от избирателни права, а така също и поставените под пълно или ограничено запрещение.

Лица, които след съставянето на списъка придобият или загубят избирателно право, се вписват допълнително или заличават в избирателния списък.

Чл. 6. Избирателните списъци се съставят от управите на общинските народни съвети, а в градовете с районни деления — от управите на районните съвети, и то за всяка избирателна секция поотделно и по азбучен ред на собственото име.

Чл. 7. Избирателните списъци за военнослужащите се съставят от командира на полка, респ. дружината и приравнените към тях подразделения, когато те са самостоятелни части, а за учрежденията им — от техните началници.

Чл. 8. Избирателните списъци за лицата от трудовата повинност се съставят от съответните началници.

Чл. 9. Избирателният списък на секцията съдържа следните графи: поредния номер на избирателя, името, презимето, семейното име на избирателя, година на раждането, адреса, занятието и графа за отметки.

Оригиналът на избирателния списък се подписва от председателя и секретаря на общинската управа.

Чл. 10. Председателят на управата на общинския народен съвет разпорежда, съставеният избирателен списък да се напише в повече екземпляри и да му се даде най-широка гласност най-късно един месец преди избора.

Чл. 11. Едновременно с това председателят разгласява чрез обявления, залепени на видни места, и чрез общинските гласатаи, че най-късно една седмица от обявяването, всяко лице, което намира в избирателния списък някоя неправил-

ности, отнасящи се до него лично или до други лица, може да го прегледа в общинската канцелария и да заяви за съществуващите според него неправилности.

Чл. 12. Заявленията за опущения, неправилности и погрешки в избирателния списък се правят устно или писмено. Устните заявления се записват в книгата за записване заявления, която управата на всеки общински или районен народен съвет е длъжна да води.

Когато със заявлението се иска да бъде някой заличен от избирателния списък, председателят съобщава това на лицето и го предупреждава, че то може в тридневен срок да представи възраженията си.

Чл. 13. Управата на народния съвет трябва да се произнесе в тридневен срок по направените искания и възражения.

Чл. 14. Решението на управата подлежи на обжалване пред надлежния околийски съд, който най-късно в тридневен срок от постъпване на жалбата е длъжен в съдебно заседание, с призоваване на заинтересуваните и представител на управата, да се произнесе по нея. Решението на околийския съд не подлежи на обжалване.

Решенията, с които се постановява да се направи поправка на избирателния списък, се съобщават на съответната управа за изпълнение.

Чл. 15. Когато избирателят промени своето местопребиване в периода между обявяване на избирателния списък и деня на избора, управата на народния съвет му издава удостоверение за право на гласуване другаде, като отбелязва в избирателния списък, че е напуснал.

Глава III

Избирателни секции

Чл. 16. Всяко населено място до 2.000 жители съставя една избирателна секция. Населено място, което има повече от 2.000 жители, се разделя на толкова избирателни секции, колкото пъти числото 2.000 се съдържа в броя на населението му. Остатък по-голям от 1.000 образува отделна секция, а по-малък от 1.000 не се взема под внимание. По решение на управата на околийския народен съвет може да се образуват секции и с по-малко от 2.000 жители.

Чл. 17. В болници, санаториуми, инвалидни домове, родилни домове и други такива да се устройват самостоятелни секции.

Чл. 18. За военнослужащите се организират отделни избирателни секции с число не по-малко от 50 и не повече от 2.000 души.

Военнослужащи, които се намират във от местонахождението на своята част, могат да гласуват там, където се намират, като представят удостоверение от командира на частта за право на гласуване другаде.

Същото важи и за лицата от трудовата повинност.

Чл. 19. Разделянето на селищата на секции става със заповед на управата на общинския народен съвет поне 50 дни преди деня на избора, като за улеснение на избирателите гласуването в секцията може да стане в едно или повече избирателни места.

Чл. 20. Двадесет дни преди деня на избора общинската управа определя помещението, дето ще стане гласуването. Тия помещения трябва да бъдат обществени здания, в това число и училищата, да се намират към средата на населеното място, да са на площад или по-широка улица.

Глава IV

Избирателни комисии

Чл. 21. Изборите се ръководят, произвеждат и контролират от избирателни комисии, околийска — за всяка административна околия, градска — общинска и районна — за градовете с районно деление, селска — общинска — за селските общини и секционна — за всяка изборна секция.

Тези избирателни комисии се образуват от представители на: Единната обществено-политическа организация Отечествен фронт, партиите, професионалните организации на работниците, служащите, занаятчиите и земеделските стопани, кооперативните организации, младежките организации и други масови, културни и обществени организации, както и на събранията на работниците и служащите по предприятия и учреждения, военнослужащите, трудоваците и граничарите по частите им, селяните в ТКЗС и в държавните стопанства.

Кандидатите за членове на народните съвети не могат да бъдат членове на никаква избирателна комисия.

Чл. 22. Околийските избирателни комисии, за избор на околийски народни съвети, се състоят от председател, зам.-председател, секретар и 8—10 членове и се утвърждават от Президиума на Народното събрание не по-късно от два месеца преди избора.

Чл. 23. Околийските избирателни комисии:

а) ръководят изборите в района на своята избирателна околия, напътствуват избирателните комисии и други длъжностни лица и учреждения, натоварени с работа по провеждане на изборите, проверяват дейността им и бдят за точното изпълнение на закона;

б) следят за своевременното и правилно съставяне на избирателните списъци и тяхното оповестяване;

в) следят за своевременното образуване и оповестяване на секциите;

г) разглеждат жалби срещу неправилните действия на общинските комисии в околията и издават по тях окончателни решения;

д) утвърждават и оповестяват кандидатните листи за околийските и общински народни съвети;

е) набавят изборителни пликосе, протоколи и други изборни книжа и се грижат за правилното им разпределение между общинските изборни комисии в околията;

ж) проверяват изборните книжа, установяват резултата от изборите, провъзгласяват избраните околийски и общински народни съветници, издават удостоверения на избраните и предават изборните книжа на управата на околийския народен съвет.

В градовете, приравнени с околии, се образуват по същия ред градски изборителни комисии в състав и с правата и задълженията на околийските комисии.

Чл. 24. Градските изборителни комисии за избор на градски общински народни съвети и районните изборителни комисии за градовете с райнно деление за избор на районни народни съвети се състоят от председател, зам.-председател, секретар и 6—10 члена и се утвърждават от управата на околийския народен съвет, респ. на приравнения с него градски съвет, не по-късно от 50 дни преди деня на избора.

Чл. 25. Градските и районни изборителни комисии:

а) ръководят изборите в своята община или район, напътствуват секционните комисии, проверяват дейността им и бдят за точното изпълнение на закона;

б) следят за своевременното и правилно съставяне на изборителните списъци и тяхното оповестяване;

в) приемат заявления и книжа за поставяне на кандидатни листи за общински, респ. районни народни съвети, и ги препращат на съответната околийска или приравнена с нея градска изборителна комисия за утвърждаване;

г) приемат заявления за неправилности в изборителния списък и ги внасят в управата на съвета, който изготвя и оповестява списъка;

д) набавят от околийската изборителна комисия необходимото количество изборителни пликосе, протоколи, статистически листове и други изборни книжа и се грижат за правилното им разпределение между секционните комисии;

е) съдействуват на околийската изборна комисия за произвеждане на избора на околийския народен съвет;

ж) проверяват изборните книжа, съставят таблица за резултата от гласуването и изпращат книгата на съответната околийска или приравнена с нея изборителна комисия.

Чл. 26. Селско-общинските изборителни комисии за избор на селски общински народни съвети се състоят от председател, зам.-председател, секретар и 2—4 члена и се утвърждават от управата на околийския народен съвет не по-късно от 50 дни преди деня на избора.

Чл. 27. Селско-общинските изборителни комисии:

а) ръководят изборите в своята община или район, напътствуват секционните комисии, проверяват дейността им и бдят за точното изпълнение на закона;

б) следят за своевременното и правилно съставяне на изборителните списъци и тяхното оповестяване;

в) приемат заявления и книжа за поставяне на кандидатни листи за общински народни съвети и ги препращат на съответната околийска или приравнена с нея градска изборителна комисия за утвърждаване;

г) приемат заявления за неправилности в изборителния списък и ги внасят в управата на съвета, който изготвя и оповестява списъка;

д) набавят от околийската изборителна комисия необходимото количество изборителни пликосе, протоколи, статистически листове и други изборни книжа и се грижат за правилното им разпределение между секционните комисии;

е) съдействуват на околийската изборителна комисия за произвеждане на избора на околийския народен съвет;

ж) проверяват изборните книжа, съставят таблица за резултата от гласуването и изпращат книгата на съответната околийска или приравнена с нея изборителна комисия.

Чл. 28. Изборителите от всяка секция се разпределят за гласуване на едно или повече изборни места, съобразно броя на изборителите и заповедта по чл. 19.

За всяко изборно място се образува по една секционна изборителна комисия в състав: председател, двама членове и секретар.

Тия изборителни комисии се утвърждават от управата на околийския народен съвет поне един месец преди изборния ден.

Чл. 29. Секционните изборителни комисии:

а) приемат заявления за неправилности в изборителния списък и ги внасят в управата на общинския народен съвет;

б) попълват в деня на избора изборителния списък с имената на изборители, които искат да гласуват с удостоверение, съгласно членове 15 и 18, и

в) приемат бюлетините за избор на народни съвети и извършват всички действия, съгласно членове 42 и последващите.

Чл. 30. Всички държавни органи и учреждения са длъжни да оказват на изборителните комисии най-пълно и широко съдействие при изпълнение на задачите, поставени им в настоящия закон.

Чл. 31. Околийските изборителни комисии и приравнени към околийските — градски комисии най-късно 20 дни преди изборния ден получават толкова пликосе, колкото изборители

има в околията плюс 10%. Същите комисии ги разпределят и изпращат до по-долните изборителни комисии, които от своя страна ги разпределят между секционните изборителни комисии така, че последните да ги получат най-късно три дни преди деня на избора.

Пликосете се изготвят от непрозрачна хартия.

Ако не се получат два дена до изборния ден определеното количество изборителни пликосе, секционната комисия констатира това с протокол, набавя пликосе отгдето чамери, скрепява ги с печата на общинския народен съвет и с тях извършва гласуването.

Глава V

Кандидатни листи

Чл. 32. Гласуването става за кандидатни листи по околии, общини и райони.

Кандидатните листи могат да се поставят: от Единната обществено-политическа организация Отечествен фронт, от партияте и от други масови, обществени организации.

Правото да се постави кандидатна листа се осъществява както чрез централните ръководства на тия организации, така и от другите техни по-низши ръководства или от общите събрания на същите организации.

Чл. 33. Заявлението, с което се поставя кандидатната листа, се подава пред съответната околийска, градска, районна или селско-общинска изборителна комисия най-малко 14 дни преди деня на избора.

Кандидатната листа може да съдържа най-много толкова имена, колкото е броят на мандатите, както и от 5—12 подгласници.

Кандидатът трябва да даде писмено съгласието за кандидатането му.

Чл. 34. Никой не може да бъде кандидатиран в повече от една кандидатна листа, обаче едно лице може да бъде едновременно кандидатирано за общински и околийски народен съвет, съответно в районен и приравнен към околийски — градски народен съвет.

Не могат да бъдат кандидати лица с фашистки или други противонародни прояви.

Чл. 35. Партия, която участва със свои кандидати в листата на Единната обществено-политическа организация Отечествен фронт за даден народен съвет, не може да постави друга кандидатна листа за същия съвет.

Ръководството на Единната обществено-политическа организация Отечествен фронт и отделните партии не могат да поставят повече от една кандидатна листа.

Чл. 36. На втория ден след изтичане на срока за поставяне на кандидатните листи изборителната комисия, пред която са поставени тия листи, оповестява кандидатните листи, които са редовни.

В тридневен срок от обявяването организациите, които могат да поставят кандидатни листи, и всеки изборител имат право да подадат пред същата комисия писмено възражение срещу ония кандидати, които считат, че не могат да бъдат избирани.

Градските, районните и селските общински изборителни комисии изпращат тия книжа на околийската комисия, която, след като събере доказателства по възраженията по какъвто и да било начин, се произнася по утвърждаване на кандидатите, което трябва да стане най-късно 7 дни преди избора.

Комисията съобщава веднага на управата на съответния народен съвет утвърдените кандидатни листи за разгласяване.

Чл. 37. Партияте и организациите, които са поставили кандидатна листа, могат да упълномощават писмено застъпници.

Чл. 38. Застъпниците не могат да преупълномощават други лица.

Всяка кандидатна листа може да има само един застъпник в изборителната секция.

Чл. 39. Обявените кандидати и застъпници имат право да присъствуват при произвеждане на изборите: първите във всички секции от района на съвета, а вторите — само в секциите, за които са упълномощени.

Глава VI

Изборен ден

Чл. 40. Изборите се провеждат в един ден общ за цялата страна.

Чл. 41. Денят на избора се определя с указ от Президиума на Народното събрание, обнародван най-късно два месеца по-рано. Този ден трябва да бъде неработен.

Глава VII

Начин на гласуване

Чл. 42. В определения за произвеждане на избора ден, в 7 ч. сутринта, секционната изборителна комисия се явява на изборното място и председателят обявява започването на избора.

Отсъствието на един или повече членове на комисията не може да спре произвеждането на избора. Мястото на отсъстващия се попълва с одного от грамотните изборители по покана на комисията.

Чл. 43. В изборното място се поставят една или две прегради от дъски, черга, зебло и пр., затулени от прозорците и стоящи 50 см. над пода, за тайна стаячка.

Чл. 44. Преди да почне гласуването, председателят на комисията показва на избирателите празната избирателна кутия, заключва я и я запечатва на три места с печата на местния народен съвет.

Чл. 45. Председателят на комисията натоварва един от членовете да отидат имената на гласувалите избиратели по избирателния списък.

Чл. 46. След това започва гласуването и продължава до 18 ч.; ако пред помещението има негласували избиратели, то продължава до 19 ч.

Чл. 47. Избирателите гласуват лично, тайно и поединично. Избирателят, който не е познат на избирателната комисия, удостоверява самоличността си с лична карта, карта от професионално сдружение, партийен билет, карта за членуване в някоя масова организация или по какъвто и да било начин.

След като комисията се увери в самоличността на избирателя, председателят на комисията му дава избирателен плик, който скрепи с подписа си на лицевата страна.

Чл. 48. След това избирателят отива в тайната стаячка, дето поставя бюлетината си в плика, залепва го, връща се при комисията и предава плика на председателя, който го пуска в кутията, след като постави втори подпис от другата страна на плика.

Избирателят не може да поставя бюлетината в плик, който не е скрепен с подписа на председателя, иначе пликът му се връща от комисията.

В тайната стаячка трябва да има бюлетини от всички кандидатни листи на разположение на избирателите.

Чл. 49. Срещу името на всеки гласувал избирател член от комисията отбелязва гласуването и се разписва.

За всеки избор списъкът трябва да бъде чист и без знакове.

Чл. 50. Лицата, които са се явили в изборното място с удостоверение по чл. 15 или чл. 18, се вписват в избирателния списък, който се подписва от председателя и секретаря на комисията. Удостоверенията се прилагат към изборните книжа.

Чл. 51. Бюлетините се написват с мастило, на пишеща машина или се отпечатват.

Бюлетините задължително носят наименованието на партията или организацията, която е поставила листата.

Чл. 52. Избирателят е длъжен да влезе в тайната стаячка и там да постави бюлетината в плика, инак не се допуска да гласува.

Чл. 53. Избирателната комисия не може да запрети гласуването на някой избирател под предлог, че неправилно е записан в списъците.

Чл. 54. Председателят на комисията се грижи за реда и тишината и при нужда може да разпреди за милиционерска или военна помощ.

Чл. 55. С изключение на милиционерите, при входа на сградата никаква въоръжена сила не може да стои по-близо от 150 м. от изборното място, освен по искане на председателя на комисията.

Чл. 56. Лицата, които не са записани в избирателния списък, както и ония, които са вече гласували, не могат да влизат в изборното място. Председателят разпорежда отстраняването на нарушителите от изборното място и съставя акт.

Чл. 57. Освен в предвидените в този закон случаи, властта не може да извади никого от изборното място преди да е гласувал.

Чл. 58. Забранено е да се отива на мястото на изборите с оръжие, тояги, бастуни, боксове и др.

Военни и други служебни лица, които носят оръжие, са длъжни да го оставят на съхранение на специално натоварено от милицията лице.

Чл. 59. Позволява се на избирателите да си раздават и разменят в района на избирателното място бюлетини.

Чл. 60. Забранени са каквито и да било публични събрания и речи в деня на избора.

Чл. 61. Кандидатите и застъпниците могат да заявят пред комисията за допуснати нарушения при избора. Комисията е длъжна да се произнесе по тях заявления.

Недоволните от решенията на комисията могат да изложат възраженията си по тях в протокола на избора или в особени заявления, които предават на комисията.

Чл. 62. Избирателната комисия разрешава всички възникнали при произвеждането на избора въпроси.

Решенията на комисията се вземат с мнозинство. При равноголасие решава гласът на председателя.

Глава VIII

Преброяване на гласовете и провъзгласяване на избраните

Чл. 63. Щом се свърши гласуването, комисията назначава двама грамотни избиратели за проверители. Кандидатите или застъпниците, както и представители на обществените организации и печата имат право да присъствуват при преброяването.

Един от проверителите заедно с члена на комисията преброява гласувалите по списъка и съобщава резултата на председателя. Последният съобщава с висок глас числото на гласувалите избиратели.

Чл. 64. След установяване броя на гласувалите избиратели председателят на комисията отпечатва и отключва избирателната кутия. Намерените в нея пликове се преброяват от един член на комисията с помощта на един проверител.

Ако числото на пликовете не е еднакво с броя на гласувалите избиратели, комисията е длъжна да отбележи това в протокола на избора.

Чл. 65. След това се пристъпва към отваряне на пликовете и преброяване на бюлетините.

Бюлетините се разпределят на купчинки според кандидатните листи, като недействителните бюлетини се поставят в отделна купчина.

Резултатите от преброяването се отбелязват в един преброителен лист — формуляр в два екземпляра.

Чл. 66. Бюлетините са недействителни:

1) когато в плика се намерят две или повече бюлетини от разни кандидатни листи за един и същ съвет или две или повече бюлетини от същата листа, но с разнo съдържание;

2) когато в бюлетината са написани и други имена, освен ония в утвърдената листа;

3) когато бюлетината не е напечатана или не е написана с мастило или пишеща машина;

4) когато в бюлетината не е запазен редът на имената според утвърдената кандидатна листа.

Всяко заличаване на имена в бюлетината е недействително, а самата бюлетина се брои за действителна.

Ако в плика се намират две или повече еднакви бюлетини, те се броят за една. Намерените повече се унищожават.

Недействителните бюлетини, след като се проверят, се пропнуруват, подпечатват се и се прилагат към протокола.

Действителните бюлетини също се пропнуруват и подпечатват поотделно.

Чл. 67. Председателят обявява гласно резултата от преброяването, отбелязан в преброителните листове, а именно:

1) колко действителни бюлетини е получила всяка кандидатна листа;

2) какъв е броят на недействителните бюлетини.

Чл. 68. Веднага след това се съставя в два екземпляра протоколът, който съдържа:

1) дата и номер на указа за насрочване на избора;

2) деня и мястото на избора;

3) наименованието на общината и избирателната секция;

4) имената и качеството на членовете на комисията и на секретаря;

5) имената на проверителите и присъстващите кандидати и застъпници;

6) часа, когато е почнало гласуването и когато е свършило;

7) числото на избирателите, записани в избирателните списъци;

8) числото на избирателите, които са гласували;

9) числото на подадените избирателни пликове с бюлетини и празните такива, намерени в избирателната кутия;

10) броя на подадените за всяка кандидатна листа действителни бюлетини;

11) броя на недействителните бюлетини;

12) заявленията, които са били направени на изборната комисия както от избирателите, така и от кандидатите или застъпниците, и решенията, които комисията е дала;

13) числото на гласувалите с удостоверение избиратели;

14) извънредните случаи, ако е имало такива.

Чл. 69. Протоколът и преброителният лист се подписват от състава на комисията и от проверителите и заедно с избирателните списъци недействителните бюлетини се пращат веднага на околийската избирателна комисия. С тях се пращат в отделен пакет действителните бюлетини, запечатани с печата на местния народен съвет. Изпращането става с оглед книгата да бъдат в седалището на комисията най-късно на другия ден до 12 ч.

Вторият екземпляр от протокола, надлежно подписан, се предава на управата на местния народен съвет.

Чл. 70. На другия ден околийската избирателна комисия в присъствието на застъпниците и на кандидатите, които биха се явили, отваря пакетите, съдържащи протоколите на изборните комисии.

Околийската избирателна комисия съставя за всеки съвет таблица, съдържаща броя на:

1) записаните избиратели;

2) гласувалите избиратели;

3) действителните бюлетини;

4) недействителните бюлетини;

5) действителните бюлетини, подадени за всяка листа.

За всички свои действия околийската избирателна комисия съставя протокол в два екземпляра, които се подписват от присъстващите членове на комисията.

Чл. 71. Околийската избирателна комисия разпределя мандатите между всички листи, които са получили гласове над изборния делител. Последният се получава, като се раздели общото число на действителните бюлетини, подадени за всички кандидатни листи, на числото на мандатите. Ако гласовете на някоя листа не достигат този изборен делител, тогава общото число на всички действителни бюлетини се разделя на числото на мандатите плюс единица, за да се получи втори изборен делител; ако някоя листа не достигне и този делител — на числото на мандатите плюс две единици и т. н., докато остане поне една листа над делителя.

След това числата на получените действителни гласове от участващите, съгласно предходната алинея, в разпределението кандидатни листи се нареждат едно до друго и се делят последователно на 1, 2, 3 и т. н. и подир това се подчертават подред най-големите числа, докато числото на подчертаните стане равно на числото на мандатите. Тъй подчерта-

ните числа показват от коя кандидатна листа колко съветници са избрани.

Във всяка кандидатна листа спечелените мандати се дават на първите по ред кандидати, които комисията провъзгласява за избрани.

Комисията праща препис от протокола на управата на народния съвет и съобщава на кандидатите за избирането им.

Чл. 72. Когато някой съветник измени грубо на идеите и програмата, в името на които е кандидатирал, или наруши основните положения за дисциплината на своята партия или организация, той може, по искане на организацията, която е поставила неговата кандидатура, да бъде отзован. Решението за отзоваването се взема от народния съвет, към който е избран, с мнозинство повече от половината от всички избрани народни съветници. Тези решения се утвърждават от по-горния народен съвет, а решенията на околийските народни съвети и на градските, приравнени с околийски — от Президиума на Народното събрание, които са длъжни да се произнесат по тях в срок не по-късно от 10 дни от деня на сезирането.

На мястото на отзования, починалия или оттеглил се съветник народният съвет провъзгласява следващия в листата кандидат или подгласник.

Глава IX

Избор на съдебни заседатели за местните народни съдилища

Чл. 73. На основание чл. 58 от Конституцията на Народната република България, изборите за съдебни заседатели при местните народни съдилища се произвеждат по реда на този закон едновременно с изборите за общински народни съвети.

Чл. 74. Кандидати за съдебни заседатели могат да бъдат само грамотни жители на общината, които имат качеството на избираеми за народни съветници и не са осъждани за престъпление от общ характер.

Чл. 75. Кандидатните листи за съдебни заседатели се поставят по реда за поставяне кандидатни листи за общински народни съветници, като се представя и свидетелство за съдимост.

Листата за съдебни заседатели трябва да съдържа имената на двама кандидати и двама подгласници.

Чл. 76. При гласуването бюлетините за съдебни заседатели се поставят в същия плик заедно с бюлетините за народни съвети.

Чл. 77. При разтуряне на общинския народен съвет мандатът на съдебните заседатели не се прекратява.

Ако листата на съдебните заседатели се изчерпи и не може да се образува състав от съдебни заседатели за местния народен съд, общинският народен съвет избира нужното число съдебни заседатели измежду жителите на общината, отговарящи на условията за съдебни заседатели.

Чл. 78. Съдебните заседатели могат да бъдат отзовани по реда на този закон.

Глава X

Наказателни разпоредби

Чл. 79. Който наруши разпоредбите на този закон, ако не подлежи на по-тежко наказание по други закони, се наказва с тъмничен затвор и глоба до 100.000 лв. или с едно от тия наказания.

Чл. 80. Който чрез насилие, измама, заплашване или подкуп пречи на избирателя свободно да осъществи избирателното си право или да бъде избран, се наказва със строг тъмничен затвор до 5 години и глоба до 100.000 лв.

Глава XI

Последни разпоредби

Чл. 81. Всички книжа, заявления, жалби, заверки и пр. по настоящия закон се освобождават от гербов налог и всякакви мита, такси, берии и др.

Чл. 82. За приложението на настоящия закон Президиумът на Народното събрание издава необходимите разпореждания.

Чл. 83. Формата на избирателните списъци, избирателните кутии, пликове, протоколи и на всички други книжа, предвидени в този закон, се определят от Президиума на Народното събрание.

Чл. 84. Този закон отменя всички закони, които му противоречат.)

Има думата докладчикът на законодателната комисия.

Докладчик Христо Лялков (зв): (Чете)

«ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за избиране народни съвети и съдебни заседатели за местните народни съдилища

1. В чл. 3 след думите «разходи» и «изборите» се поставя запетая.

Мотиви. Граматическа поправка — касае се за вмъкнатото изречение, което трябва да се означа.

2. В чл. 10, ред трети, след думата «гласност» се поставя запетая и се прибавят думите «чрез разлепването му на видни места», след което се поставя запетая.

Мотиви. Цели се в закона да се посочи начинът за даване най-широка гласност, за да няма различие при прилагането на тази мярка.

3. В чл. 16, ред шести, думите «не се взема под внимание» се заличават и вместо тях се вписват думите «се разделя между останалите секции».

Мотиви. Цели се да се уточни какво става с остатъка от жителите под 1000. Така както е вписано в законопроекта, може да се счита, че те се лишават от правото на избиратели. С направеното изменение се уточнява мисълта.

4. В чл. 28, алинея втора, ред първи, думата «секционна» се заличава.

Мотиви. Понеже се говори за изборно място, то изразът «секционна комисия» може да въведе в заблуждение. Изразът «секционна комисия» да се употребява, когато става дума за секция.

5. В чл. 33, алинея трета, думата «съгласието» става «съгласие».

Мотиви. Касае се не за конкретно определено съгласие на дадено, а за неопределено съгласие на неопределени лица.

6. В чл. 38, алинея втора, думата «избирателната секция» се заличава и вместо нея се вписва «избирателното място».

Мотиви. Тъй като една секция може да има повече от едно избирателно място, то правилно ще бъде във всяко място да има застъпници, които не могат да бъдат повече от един за всяка кандидатна листа.

7. В чл. 39, ред трети, пред думата «вторите» се вмъкват думите «всеки от»; на същото място думата «секциите» се заличава и вместо нея се вписват думите «избирателното място».

Мотиви. За първия случай се касае за уточняване и изясняване на мисълта. За втория случай се касае за уточняване във връзка с направената поправка в горния пункт.

8. В чл. 42, ред втори, думата «секционната» се зачерква и вместо нея се вписва думата «съответната».

Мотиви. Тъй като има не само секционни, но и такива за избирателното място комисии, така както е написано само секционни комисии, може да въведе в заблуждение. Така както се прави поправката, се избягва това.

9. В чл. 47, алинея първа, пред думата «начин» се поставя думата «друг».

Мотиви. Изяснява се и уточнява мисълта.

10. В чл. 48, ред първи, думите «това избирателат» се заличават и вместо тях се вписват думите «като получи избирателен плик».

Мотиви. Касае се за самостоятелен член, в който мисълта да бъде закръглена, а не продължение от мисълта на друг член.

11. Чл. 46, се заличава и става алинея втора на чл. 45.

Мотиви. Изразената мисъл в двата члена е обща и не бива да се разкъсва.

12. Цифрите на всички членове след 46 намаляват цифрата си с едно.

13. В чл. 56, нов 55, ред първи, след думата «списък» се поставят думите «и не носят удостоверение за право на гласуване».

Мотиви. Изяснява се мисълта, че само онези неписани в избирателния списък лица не се допускат, които не носят удостоверение за гласуване.

14. В чл. 59 някои думи се разменят и той добива следната редакция: «На избирателите се позволява да си раздават и разменят бюлетини в района на избирателното място».

Мотиви. Стилистическа поправка.

15. В чл. 60 думите «забранени са» се заличават и вместо тях се вписва «забраняват се».

Мотиви. С този закон се забранява, а не се констатира, че с нещо друго е забранено.

16. Чл. 65 става втора алинея на чл. 64 стар и 63 нов, като всички членове след него променят цифрата си с две по-малко.

Мотиви. Мисълта е обща и завършена за двата досегашни члена.

17. В чл. 68 стар, 66 нов, точка 13 става точка 8, като останалите точки съответно променят номерацията си.

Мотиви. Наредват се по закона така действията, както най-удобно хронологически трябва да се извършват.

18. В чл. 70, нов 68, думата «изборните» се заменя с «избирателните».

Мотиви. Законът е възприел такава терминология и необяснимо е защо само на това място я променя.

19. В чл. 81 думата «заверки» се зачерква и вместо нея се вписва «удостоверения».

Мотиви. В закона се говори за удостоверения и никъде за заверки.

Председател: Д-р Ив. Цанов.

Председател Райко Дамянов: Пристъпваме към разисквания по законопроекта.

Има думата председателят на Президиума на Великото народно събрание д-р Минчо Нейчев.

Д-р Минчо Нейчев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Другари и другарки народни представители! За да бъде напълно завършена държавната организация на нашата Народна република, предстои да бъдат избрани местните органи на държавната власт, т. е. околийските, градските и селските общински народни съвети. Нашата Конституция дава една логическа схема на цялото устройство на нашата държава, при което властта от горе до долу, от центъра до периферията произхожда от народа и принадлежи на народа. Народът съществува тази своя върховна власт чрез представителни органи, избрани по начин, посочен в Конституцията. Такъв представителен орган е на първо място Народното събрание, което избира върховния орган на управлението — Правителството, и свой орган — Президиума на Народното събрание. Народното събрание има пълен контрол върху всички органи както на държавната власт, така и на държавното управление на страната.

Очевидно е обаче, че не би могло да се проведе управлението на нашата страна, не би могъл да се организира политическият и още повече стопанският живот на нашата страна, ако ние имаме само такива върховни органи. И затуй нашата Конституция предвижда наред с този върховен орган на държавната власт и местни органи, каквито са околийските, градските и селските общински народни съвети. Тези местни органи на държавната власт представляват от себе си не нещо откъснато от върховния орган на държавната власт. Не може въобще да се говори за някакво противопоставяне на местните и върховните органи на държавната власт в нашата страна. Беше време, когато това противоречие наистина съществуваше и не можеше да бъде избягнато. То не можеше да бъде разрешено другояче, освен като единият елемент на това противоречие биваше унищожаван. Там където общините успяваха да изберат такава местна власт, която влизаше в противоречие с централната власт, централната власт е разтуряше.

Днес не може да съществува противоречие между централната власт и местната народна власт, затуй защото у нас днес има само една власт, отгоре до долу, единна и неделима власт на българския трудец се народ. Местните органи на държавната власт не само че не могат да влизат в противоречие с централната власт, но те са абсолютно необходими, за да може централната власт да провежда единната народна политика на държавата. Тази единна народна политика се провежда съобразно с местните условия.

Според нашата Конституция, местните народни съвети представляват необходима връзка в цялото ни държавно устройство. И ние трябва да признаем, че досега нашето държавно устройство все още не е завършено. Наистина ние имаме тъй наречените временни управи, които, съгласно чл. 101 от Конституцията, бидоха назначени от Президиума на Великото народно събрание, но това са именно временни управи, това не са народни съвети, защото те не са избрани от самия народ, а са назначени. Налага се в непродължително време да пристъпим към избиране на редовни народни съвети.

Президиумът на Великото народно събрание в споразумение с Правителството и съгласно Конституцията ще насрочи тия избори още през тази пролет.

За произвеждането на изборите за околийските, градските и селските общински народни съвети се оказа необходимо да се изработи специален изборителен закон. Оказа се, че ще бъде много неудобно да си послужим със сега действащия закон за избиране на народни представители, като го приспособим и за изборите на народните съвети. Оказа се именно, за пълното оформяване на нашата демокрация, че ние трябва да изменим и системата на нашия изборителен закон. Оказа се, че досегашният наш изборителен закон, въпреки всичките изменения, които направихме в него, си остава пак изборителен закон от старата система, тъй както ние я последвахме от буржоазния изборителен закон. Наложих се, за пълно доизграждане на нашия демократичен ред, да изменим в съществена му част и нашия изборителен закон.

Другари и другарки! Аз ще се спра тук само на онези основни положения, върху които е изграден законопроекът и които представляват основите на една действително нова изборителна система.

На първо място прави се известно изменение относно съставянето на изборителните списъци. Смыслът на това изменение е съществен. Основното правило, което се възприема от законопроекта относно съставянето на изборителните списъци, е да се даде пълна възможност на всички български граждани, които имат изборително право, действително да упражнят това свое право. Донякъде това се уреждаше и с досегашния изборителен закон. Той обаче възприемаше правилото, че за една голяма категория български граждани трябва да се предостави на тяхната инициатива, на техните грижи да бъдат записани в изборителните списъци, за да гласуват. Законопроектът изхожда от другото правило: не да се предостави на гражданите те по своя инициатива да положат грижи, за да бъдат записани в изборителните списъци, а самата общинска управа да ги запише и по такъв начин само един съвършено малък брой български граждани ще трябва сами да се погрижат да бъдат записани в тия списъци. Това се постига, като в изборителните списъци на общината бъдат вписани не само постоянните жители на общината, но и временно пребиваващите, които по време на съставяне списъците и в деня на избора ще се окажат на това място.

Известни технически мъчности ще се срещнат в това отношение, обаче те ще бъдат преодоляни. Със специални нареж-

дания и инструкции общинските управи ще бъдат улеснени да съставят списъци при това ново изменение на изборителния закон, като вписват в изборителните списъци и ония не малко граждани, които в деня на избора няма да се окажат на мястото, където имат постоянното си местожителство.

Понеже въпросът за военнотрудовите, трудоващите и за други е решен със сега действащия изборителен закон, става дума сега за ония работници в нашата страна, които поради естеството на своята работа напушат временно своето местожителство и търсят работа в други общини. Това са главно сезонните работници. По стария закон не трябваше да бъдат записани в списъците по своето местожителство и за да могат да гласуват там, където ще се окажат по време на изборите, трябваше по своя инициатива да се погрижат да си набавят удостоверение от своята община и да поискат да бъдат записани там, където ще бъдат в деня на избора. Според чл. 4 на законопроекта такива граждани ще трябва да бъдат записани в списъците там, където те са отишли временно на работа. Разбира се, в инструкцията ще бъде указано, че за такива временно прибиващи няма да се считат случайно пребиваващите, които са отишли на гости, които са пътували, които са отишли за преглед на лекар и т. н., а ще се считат само ония, които за по-дълго време се установяват, поради естеството на своята работа, в чужда община. По такъв начин ние ще осигурим за няколко стотици хиляди избиратели възможността да бъдат записани в изборителните списъци там, където се намират по време на изборите, без да бъдат принудени сами да вземат грижата да търсят удостоверение от общината на своето постоянно местожителство.

Известно изменение се направи по отношение поставянето на кандидатните листи. Такива ще бъдат поставяни, тъй както беше и досега, от Единната обществено-политическа организация на Отечествения фронт, от политическите партии и от всички обществени, културни и други организации в нашата страна. Премахва се правото, 10 души избиратели да могат да поставят кандидатна листа. Това също е остатък от миналото, когато нашият народ беше разединен и когато беше допустимо, щото 10 души, които не принадлежат към никаква организация, да могат да си дават такава важност и да поставят кандидатна листа. Нашият народ днес е организиран в своите най-различни организации и своите политически проявления той ще трябва да прави чрез своите организации. Би било безсмислено да държим още този архаизъм и да позволяваме при сегашния организиран български народ да се поставят кандидатни листи от 10 души случайни избиратели.

Направи се едно изменение и относно гласуването. Премахнаха се тъй наречените изборителни карти. Оказа се, че те въобще за нищо не са служили. Първо, изборителната карта не е документ за установяване самоличността, тъй като всеки може да вземе която иска карта. На нея няма нито неговия подпис, нито неговата фотография, нито отпечатък от палец. Въобще изборителната карта не представлява документ за установяване самоличността. Всеки може да притежава по няколко изборителни карти, тъй като всеки, който заяви в общината, че си е изгубил картата, общината е длъжна да го снабди с нова. В миналото тия изборителни карти са служили само за злоупотреби при изборите, за да могат с чужди карти да гласуват по няколко пъти. Днес нямаме абсолютно никаква нужда от такива изборителни карти, тъй като меродавно за изборителното право на гражданина е дали той е вписан в изборителните списъци. А колкото се касае за неговата самоличност, и досега самоличността не се установява с изборителната карта. И досега, ако се явите с изборителна карта, но не ви познават, искат ви легитимацията. Затова в законопроекта е предвидено, че изборителни карти няма да има, но когато лице не е познато на изборителната комисия, то е длъжно да се легитимира по какъвто начин намери за добре. Това може да стане с личната карта, с партийна карта, с картата на някаква обществена организация, въобще по какъвто начин това лице може да установи своята самоличност.

Най-същественото нововъведение, което се прави със законопроекта, това е въвеждането института на изборителните комисии. Това е нещо съвършено ново в изборителната система на нашата страна. Народът взема в своите ръце произвеждането на изборите. Това е също така едно довършване, едно доустройване на нашия демократически порядък.

При господството на буржоазията изборите се произвеждаха фактически от полицията. Това беше необходимо за буржоазията, за да налага своята диктатура върху трудещите се хора и чрез изборите. Според законопроекта предства се на българския народ той от себе си да излъчи чрез своите обществено-политически и други организации изборителни комисии, които ще произвеждат изборите. Управите по места свършват своята работа с изработването на изборителните списъци. Оттам нататък те, както и всички други органи на държавното управление, са длъжни да съдействуват на тези комисии, които народът сам си е избрал, но не могат да се месят в работата им.

Според законопроекта тези комисии ще се образуват от представители на Единната обществено-политическа организация Отечествения фронт, партиите, професионалните организации на работниците, служащите, занаятчиите и земеделските стопани, кооперативните организации, младежките организации и други масови културни и обществени организации, както и на събраната на работниците и служащите по предприятия и учреждения, военно-служащите, трудоващите и граничарите по частите им, селяните от ТКЗС и държавните стопанства.

На практика най-целесъобразно ще се окаже, ако отечественофронтовските организации по места вземат инициативата и поканят по начин, който те намерят за най-удобен, всички обществени, политически и други организации да изпратят на определено място и в определено време своите представители и там на това съвещание да съставят избирателната комисия в състав, определен в закона.

Ръководството и произвеждането на изборите чрез избирателните комисии, излъчени от самите трудещи се маси, ще изиграе между другото и тази извънредно важна роля, че ще помогне за активизирането и раздвижването на народните маси, ще ги напика по-ясно да разберат, че уреждат своята собствена работа, че наистина са пълни господари на своята съдба.

Законопроектът има и една глава за избор на съдебни заседатели за местните народни съдилища. Тази глава фигурира в избирателния закон затуй, защото начинът, по който тези съдебни заседатели ще бъдат избрани, е същият, по който ще се избират и народните съвети. Поради това, че за нас ще бъде много неудобно два пъти да насрочваме избори и два пъти да извършваме една и съща работа, изборите за съдебни заседатели ще бъдат произведени едновременно с изборите за народните съвети.

Аз бих искал да обърна вниманието ви върху едно постановление на законопроекта, което се отнася до отзоваването на избраните народни съветници. Вие знаете, че, за разлика от съветската конституция, нашата Конституция осветява само принципа, че народните избраници могат да бъдат отзовавани, без да посочва начина, по който това ще става. Това последното трябва да бъде указано в избирателния закон.

В чл. 72 на законопроекта е казано:

«Когато някой съветник измени грубо на идеите и програмата, в името на които е кандидатиран, или наруши основните положения за дисциплината на своята партия или организация, той може по искане на организацията, която е поставила неговата кандидатура, да бъде отзован. Решението за отзоваването се взема от народния съвет, към който е избран, с мнозинство повече от половината от всички избрани народни съветници. Тези решения се утвърждават от по-горния народен съвет, а решенията на околийските народни съвети и на градските, приравнени с околийски — от Президиума на Народното събрание, които са длъжни да се произнесат по тях в срок не по-късно от 10 дни от деня на сезирането.»

Значи, законопроектът предоставя на самия народен съвет, към който се числи съветникът, той да реши за отзоваването му, а инициативата за туй да може да се вземе само от организацията, която е сложила неговата кандидатура. И това беше напълно логично, тъй като този, който е поставил кандидатурата на известен кандидат, този, който го е препоръчал на избирателите, само той може да иска отзоваването му.

Бил е поставен въпросът дали отзоваването трябва да бъде решено от самия народен съвет, към който лицето се числи, или трябва да стане от по-горния народен съвет. Законопроектът приема, че е много по-логично това да става от народния съвет, към който се числи, но понеже все още могат да се допуснат някъде някои увлечения, особено в по-малките народни съвети, поставено е като коректив; по-горният народен съвет, съответно Президиумът на Великото народно събрание, да може да проконтролира и да има право евентуално да не утвърди решението за отзоваването.

Другари, преди да завърша, бих искал да ви обърна вниманието върху следното. Ние разполагаме с много малко време до изборите, а те не могат да се отлагат за по-късно. За произвеждането на тези избори ще трябва да се извършат много подготовителни работи. Поради затъняването на законопроекта не беше възможно досега да се дадат инструкции за подготовка на избирателните списъци. Ще се наложи народните представители здраво да помогнат в тази работа. Законът още в събота ще бъде отпечатан. Заедно с това ще бъде изпратена първата инструкция на Президиума за съставянето на списъците.

Сигурно е, че долу ще се срещнат някои мъчнотии, особено при издирването на временно живущите в общините — по какъв начин ще трябва да бъдат издирени, по какъв начин ще трябва да бъде документирано тяхното вписване в избирателните списъци. С вашето съдействие тези мъчнотии ще трябва да бъдат преодоляни. Ще трябва по някакъв начин да се документира това вписване на такива временно живущи, които не фигурират по книгите на общината. Затуй трябва да се даде инструкция долу, това да става с подписването на клетвена декларация. Тези клетвени декларации представляват вече документ, подписан от лицето, че действително такова лице съществува, от неговата лична карта ще бъде проверено, че е жител на друга община, оттам ще може да се установи на каква работа се е установил на мястото, където се вписва в избирателния списък, и т. н. А заедно с тези декларации ще върви една телеграма, която трябва да бъде изпратена в неговото местожителство, за да бъде там заличено. Всичко това представлява известна сложност и ще наложи известни грижи, но тези грижи трябва да поеме върху себе си самата власт, самите управи, а не да се възложат върху гражданите.

Когато се работеше този законопроект, излизаше се от положението, че решаващото за нас е, всеки да бъде записан в списъка, където ще гласува, за да може да упражни своето избирателно право. По системата, която е възприета в законопроекта, и по инструкцията, която ще бъде дадена от Пре-

зидиума, ние се надяваме, че с много малки изключения всички граждани на републиката ще бъдат обхванати от избирателните списъци и ще се премахне най-голямата пречка, която съществуваше за няколко стотици избиратели да се явят и да гласуват.

Аз апелирам към народните представители да оказват съдействие на избирателните комисии, да оказват съдействие и на управите, за да може в това извънредно съкратено време, което ни остава, поради затъняването на закона, да подготвим изборите. Всички вие разбирате ясно какво голямо значение ще имат за нас тия избори, защото разбирате значението на народните съвети, които ще бъдат избрани. Не само затуй, че ние ще доизградим нашата държавна организация, но и затуй, че ни предстоят такива големи стопански задачи, които е невъзможно да проведем само от организирания централна власт, ако тя няма тия сигурни пила в лицето на народните съвети. Само когато изградим народните съвети, избрани редовно и направо от народа, ние ще можем не само да провеждаме нашите планове, но ще можем и по-правилно да ги съставяме.

Само чрез народните съвети ще бъде възможно правилно и цялостно провеждане от горе до долу на единната държавна политика на нашия народ. (Ръкоплескания)

Председател Райко Дамянов: Има думата народният представител Георги Михайлов.

Георги Михайлов Добрев (к): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! След приетите и влезли в законна сила закони за народните съвети от 27 февруари миналата година, за Прокуратурата и за устройството на народните съдилища на Народната република България от 26 март миналата година, днес по инициативата на министър-председателя на нашата Народна република др. Георги Димитров Великото народно събрание обсъжда и ще приеме единодушно по установения ред един извънредно важен законопроект — законопроект за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за народните съдилища. Както обосноваво отбелязва и подчертава др. Георги Димитров в мотивите към законопроекта, «С това ще се доизгради, съобразно Конституцията, новото ни държавно устройство».

Както споменатите по-горе закони, тъй и законопроектът, който обсъждаме, са изградени всецяло и докрай последователно върху народнодемократическите принципи на великата Димитровска конституция на нашата млада, бързо и възходящо развиваща се Народна република.

За да блесне още по-ярко последователният и истински народен демократизъм на избирателната система, по която се комплектуват, избират и изграждат всички органи на държавната власт и на държавното управление у нас, включвайки и местните такива и тези на Прокуратурата и народните съдилища, ще се спра накратко:

1. Върху системата на местните органи на държавната власт и на държавното управление в СССР, у нас и в другите народнодемократически републики и тази в буржоазно-капиталистическите «демократически» и недемократически държави, включвайки системата на тези местни органи в дофашистка и монархофашистка България, при режима на т. н. търновска конституция;

2. Върху избирателната система в СССР, у нас и в другите народнодемократически републики и избирателната система в буржоазно-капиталистическите тъй наречени демократични страни и особено в Англия, САЩ и Франция.

Това ще позволи най-ярко и неопровержимо да блесне и изтъкне последователният, истински народен демократизъм и дълбоко народният прогресивен характер на съветската и не-съветската, народнодемократическата форма на пролетарската диктатура. В същото време това ще покаже ярко и неопровержимо зверската, експлоататорската и потисническата същност на тъй наречената формална, т. е. буржоазна демокрация, която е една от формите на диктатурата на капиталистическата буржоазия, прераснала в епохата на империализма и общата криза на капитализма в кървава и безпощадна диктатура на финансовата олигархия и плутократията на монополистическия капитал. Едновременно това ще покаже неопровержимо също така дълбоката криза, пълното разложение и пълното банкрутство на прехвалената формална, т. е. буржоазна демокрация.

Това е необходимо да сторим, изхождайки както от вътрешното, тъй и от международното положение, в условията на което ще произведем предстоящите избори за народни съвети и за съдебни заседатели у нас.

Съгласно законопроекта, който обсъждаме, и съгласно чл. 2 от Конституцията на Народната република България, изборите за народни съвети се произвеждат въз основа на всеобщо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване. Всеки избирател има право на един глас. Избиратели и избираеми са всички граждани на Народната република България, навършили 18-годишна възраст, мъже и жени, без разлика на народност, раса, вероизповедание, образование, занятие, обществено положение и имотно състояние, с изключение на поставените под пълно или ограничено запрещение и лишените от избирателни права с влязла в законна сила присъда. Никакви цензове — имуществени, социални, политически, образователни, народностни, расови, верски, дагънни или местожителски и други такива — не ограничават всеобщността и равенството на избирателното право на българските граждани. При това обезпечена е реалната възможност за свободното осъще-

ствяване на изборното право на всички избиратели. И не само това — цялото наше обществено-стопанско и държавно устройство от долу до горе е построено върху принципа на най-широкото и най-активно участие на народа в управлението на страната в най-широкия смисъл на тая дума. Всички негови избрани представители се намират под контрола на своите избиратели, под контрола на народа и могат всеки момент, ако изменят на народа и на неговото освободително дело, да бъдат отзовани и заменени с други, по-изпитани и по-достойни синове и дъщери — представители на народа.

Такава е — с незначителни вариации относно възрастта на избирателите и относно избираемостта — избирателната система и на всички други народнодемократически републики. Още по-съвършена е избирателната система на Съюза на съветските социалистически републики. По същество избирателната система на народнодемократическите страни в своето изграждане е следвала най-съвършената и най-демократичната в нашата съвременност избирателна система — тази на Съветския съюз.

Не такава е обаче, а и никога не може да бъде такава, избирателната система даже на най-прехвалените формално-демократични капиталистически страни, като САЩ, Англия, Франция и други. Там в конституциите им е записано всеобщото и равно избирателно право и даже тайното гласуване, но избирателно право, тайното гласуване, суверинитетът, върховенството на народа и неговото народовластие са фикция и измама.

Следната сравнителна таблица за изборните резултати от общите избори в СССР, Народната република България, Северноамериканските съединени щати, Англия и Франция ни показва последователния и пълен истински народен демократизъм на избирателната система в СССР и у нас и лъжедемократичността и насилническата експлоататорска същност на избирателната система в поменатите три големи капиталистически страни.

	СССР брой и %	НР България брой и %	САЩ брой и %	Англия брой и %	Франция брой и %
1. Брой на избирателите	около 150.000.000	около 4.820.000	около 90.000.000	около 26.000.000	около 22.000.000
2. % на избирателите към броя на населението	68	66	63	54	55
3. % на гласувалите избиратели	99.9	86—94	48	73	73
4. % на гласовете на управляващата партия от гласувалите	99.4	72—93	53	57	60
5. % на гласовете на управляващата партия от всички избиратели	99.2	70—90	26	41	45
6. % на гласовете на управляващата партия към броя на населението	67.6	55—60	16	23	25

От таблицата се вижда, че броят на избирателите в СССР е около 150 милиона; в Народната република България — около 4.820.000; в САЩ — около 90 милиона; в Англия — около 26 милиона и във Франция — около 22 милиона. Самото население в СССР брои около 220 милиона души, в България — 7.300.000, това в Съединените щати около 142.000.000, в Англия около 48.000.000 и във Франция около 40.000.000.

Процентът на избирателите в СССР към броя на населението представлява 68%, в България — 66%; в САЩ — 63%, в Англия 54% и във Франция — 55%.

Но вижте какви са резултатите от произведените избори: процентът на гласувалите избиратели в СССР е 99.9% — почти 100%; в България процентът се е движил от 86% до 94%; в САЩ при последните президентски избори са гласували само 48% от всички избиратели; в Англия и Франция процентът на гласувалите е стигнал до 73%.

Процентът на гласовете на управляващата партия от гласувалите избиратели в СССР съставлява 99.4% от всички гласували избиратели; в България — 72%—93%; в САЩ — 53%; в Англия — 57% и във Франция — 60%.

Процентът на гласовете на управляващата партия по отношение броя на всички избиратели е: в СССР 99.2%, т. е. 99.2% от всички избиратели са гласували за блока на Комунистическата партия и безпартийните; в България е 70%—90%; в САЩ — 26%; в Англия — 41% и във Франция — 45%, т. е. в последните три тий наречени демократически държави малцинството от гласувалите избиратели са гласоподавали за управляващата партия.

Процентът на гласовете на управляващата партия към броя на населението е следният: две трети от цялото население в СССР е гласувало за блока на болшевишката партия и безпартийните, което съставлява 67.6%; в България 55%—60% от цялото население е гласувало за листата на Отечественния фронт; в САЩ — само 16% от цялото население е гласувало за управляващата партия на г-н Труман; в Англия само 23% от цялото население е гласувало за лейбъристите — лъжесоциалисти; във Франция 25% от населението е гласувало за блока на католиците и други реакционни групировки, за блока на тий наречената «трета сила», в която участвуват и французките лъжесоциалисти реформисти.

От горната таблица се вижда, че по всички показатели СССР държи първенство по демократичността на своята избирателна система, следван непосредствено от Народната република България, както, разбира се, и от всички други народни републики в Европа. Същата таблица показва, че народите в САЩ, Англия и Франция, след столетна упорита борба са извоювали поне на книга, да бъде записано в конституцията всеобщото и равно избирателно право, което обаче, както виждате от цитираната таблица, е превърнато в карикатура, в лъжа и измама.

За да бъде по-пълна картината на буржоазната лъжедемократия в посочените по-горе и още във всички други капиталистически страни, трябва да се знае добре механизъмът на многобройните и най-разнообразни цензове, чрез които записаното в конституциите им всеобщо, равно, пряко избирателно право и тайно гласуване се превръщат във фикция и измама.

Да вземем възрастта за активното и пасивното избирателно право в тия страни. Така, във всички капиталистически страни възрастта за активното избирателно право, т. е. за правото да гласуват, да участвуват в изборите, е много по-висока, отколкото е в СССР и в народнодемократическите страни. Тая възраст се движи от 21 до 25 години и по този начин десетки милиони млади хора от 18 до 21-25-годишна възраст са лишени от избирателно право поради ценза за възраст.

Още по-голяма е възрастта, която се изисква за тий нареченото пасивно избирателно право, т. е. за правото да бъде избран човек там. Тая възраст се движи от 21 до 30 години, а в някои страни до 35 години. По този начин десетки и десетки милиони избиратели в поменатите и непоменати капиталистически «демократически» страни са лишени от правото на избираемост поради високия ценз на възрастта за това право.

Още по-ограничено е от така наречения ценз на възрастта активното и пасивното избирателно право за изборите на гор-

ните камари, сенатите. Тая възраст за активното право се движи от 25 до 35 години, а за пасивното право се движи от 25 до 45 години. Средната възраст на сенаторите на бивша довоенна Полша е била 54 години. Средната възраст във френския сенат е била над 62 години. Да не говорим за други сенати и за такива учреждения на феодални вехтости и остатъци и на минали в тираж, т. е. изживели времето си бракувани държавници, каквато е камарата на английските лордове, която въобще не познава избирателно право на английските граждани. За нея не съществува избирателно право. В нея всички членове са членове по наследство, по рождение или по назначение. Поради това не е зле да цитирам тук английския конституционен годишник от 1936 г. за състава на камарата на лордовете в Англия в началото на 1936 г.; толкоз повече, че той не се е съществено изменил, въпреки че така наречената лейбъристка лъжесоциалистическа партия е на власт вече там от 4 години.

В камарата на английските лордове е имало в началото на 1936 г. 774 членове, от които: 25 херцоzi, 27 маркизи, 129 графове, 75 виконти, 460 барони, 26 архиепископи и епископи (Ожвление), 16 титулувани представители на Шотландия и 16 титулувани представители на Ирландия. И което е още по-куриозно в тая фамозна камара на лордовете, за която Енгелс бе казал, че е приют на отживели феодални остатъци и престарели държавници, то е, че в тая камара на лордовете е имало 26 малолетни лордове, които имат това качество само поради туй, че са родени като лордове, т. е. имат това качество по наследство.

Но не по-добър е социалният състав на долната камара в Англия — камарата на общините, която се избира божем чрез всеобщо равно и тайно избирателно право. Според статията на бившия председател на изпълнителния комитет на лейбъристката партия проф. Харолд Ласки, поместена на стр. 805 на сп. «Ню Стейтсмен енд Нейшън», публикувана на 30 ноември 1935 г., камарата на общините е имала следния състав в 1935 г.: 139 рентриери, 27 земевладелци, 37 индустриалци, 114 банкери и други финансиста, 21 «литератори», 110 инженери, адвокати, педагози и лекари, 32 чиновници и счетоводители, 3 духовници, 88 кооператори, 99 представители на трейдънионите и служаци в партийния апарат на лейбъристите и само 5 работници от производството.

Около една трета от депутатските места в камарата на общините принадлежи на титулувани дворяни: 1 херцогиня, 11 лордове, 12 сина на лордове, 3 маркизи и 1 син на маркиз, 1 граф и 5 сина на барони, 113 сърове («рицари» и «баронети»), 10 сина на сърове. (Смях)

Още по-любопитно е да се изтъгне, че 255 членове на английския парламент са заемали тогава директорски постове в 713 акционерни компании с общ акционерен капитал около 2 милиарда фунта стерлинги.

Наистина след изборите в 1945 г. социалният състав на английската камара на общините се е малко нещо изменил, тъй като една част от буржоазните и феодални депутати на това «представително» учреждение са заместени с профсъюзни и лейбъристски бюрократи, които в бошинството си са тясно свързани с монополистическия капитал.

Това се вижда не само от антиработорническата, антинародната, антидемократическата и антисъветската политика, която лейбъристското правителство води като пъномошник на лондонското Сити и като сателит на нийоркския «Уолстрийт». Това особено ярко изпъква в неотдавнашния процес пред специалния трибунал на английския парламент. Последният, въпреки всички машинации, не можа да скрие, че лондонското Сити, т. е. английския монополистически капитал, е оплел в мрежите си и рационално използва лейбъристското правителство, висшата правителствена, лейбъристка и трейдънионистка бюрократия.

И което е особено типично за разложението на английската буржоазна демокрация, то е фактът, че като представител на Сити е действувал някой си Стенли, известен гангстер, осъден в 1940 г. на изгонване от Англия и който е свързан със своя брат в Ню Йорк, също агент на «Уолстрийт» и също така известен в Съединените щати гангстер, бандит.

По инициативата именно на този бандит Стенли, в неговата особена квартира за срещи на правителствени хора и на бюрократи от ръководството на лейбъристката партия и трейдънионите с представители на лондонското Сити, на английския монополистически капитал, се основава там знаменитото вече в Европа и в света антикомунистическо и антисъветско «Дружество за защита на демокрацията и свободата» със седалище в Лондон. Това дружество е богато финансирано от английския и американския монополистически капитал и ръководи кампанията против комунистите в Англия, САЩ, Франция и други страни, против СССР и народните демокрации и за разцепването на единните световни федерации на профсъюзите, жените, младежите и т. н.

Друго важно ограничение на всеобщността и равенството на изборното право е тъй нареченият «жителски ценз», който съществува във всички изброени и неизброени капиталистически тъй наречени демократически страни и който е съществувал в България и другите народнодемократически страни до победата на народната демокрация в тях.

Съгласно този ценз, за да се получи активно изборително право, се изисква постоянно местожителство от 3 месеца до 5 и повече години, а за пасивното изборително право се изисква от 2 до 5—10 години постоянно местожителство, а има страни, като някои щати в Съединените щати, както е даже в Швеция и Норвегия, гдето, за да бъдеш избран, трябва да си живел на определената колегия. Ако не си жител, свършено е, не можеш да се кандидатираш в тая колегия.

В условията на капитализма с неговата голяма подвижност на трудовото население и с неговите често повтарящи се страшно опустошителни кризи и безработици, когато безработните смятат по цялата страна, за да търсят хляб и работа, тоя ценз лишава от изборни права десетки и десетки милиони трудещи се избиратели. Във всички така наречени буржоазно-демократически страни съществуват имуществени и данъчни цензове, които също така лишават нови и нови милиони, десетки милиони трудещи се избиратели от изборително право.

Същата роля играе и така нареченият образователен ценз, който особено тънко и широко се използва в САЩ. В 1942 г. там са били лишени от изборително право 10 милиона избиратели поради това, че не са могли да издържат изпита по английски език, при който изпит се изисква да могат да четат конституцията, да я разберат и задоволително да я тълкуват.

Както виждате, високи изисквания по тоя ценз! (Смях)

В някои страни, в това число и Англия, съществуват допълнителни гласове за лица, които имат предприятия или пък висше образование с научна титла. Тия лица имат право на два и повече гласа: един по местожителството, а други по местонахождението на предприятието им или на университета, който са свършили. Само в Лондон в 1931 г. имало 130.731 избиратели, които са имали допълнителни гласове. Така например в изборителния окръг на лондонското Сити — центърът на английския монополистически капитал — се числят 14.000 избиратели, тогава когато населението му е наброявало едва 11.000 души, а броят на местните избиратели е бил само 7.000 души. Останалите 37.000 са гласували допълнително в Сити, защото са имали предприятия там.

Такова е прословутото равенство на английското изборно право, което и до днес, при властта на лейбъристите, продължава да съществува и претендира да бъде най-висш образец на демокрация в целия свят.

Широко разпространен е цензът на националната и расова дискриминация в тъй наречените буржоазно-демократически многонационални държави и особено във Великобритания и

Съединените щати. В Южноафриканския съюз — британски доминион — изборително право имат само английските граждани от европейско произхождение. От щатите, които влизат в тоя Южноафрикански съюз, само в Калщадския щат негрите са имали от 1853 г. насам крайно ограничено, с висок имуществен ценз изборно право. Но и това нищожно изборно право бе отменено със закон от «парламента» на Южноафриканския съюз в 1936 г. В замяна, на негрите бе предоставено «правото» да пращат в долната камара на Южноафриканския съюз трима депутати европейци. Местното «цветно» население, което съставлява 95% от цялото население, е отстранено от участие в изборите, лишено е от всякакво изборително право. Няколко хиляди души, които имат при висок имуществен ценз право на глас, имат право да избират само трима европейци, а не коренни местни жители.

Така е във всички колониални империи — британската, французката, холандската, белгийската — така е и в новораздащата се североамериканска колониална империя, ако вземем пред вид положението във Филипините. Не се признават никакви изборителни права на местното колониално население. А става дума за едно население, което надминава един милиард човешки същества.

Нещо повече. — Колониите даже не се управляват по законите, които парламентите на съответните метрополии издават, а се управляват с укази на правителствата на последните и на вицецарете, т. е. резидентите на метрополияните правителства в колониите. Едва в 1935 г. английското правителство бе принудено да направи отстъпки и да даде «нова конституция» на Индия под натиска на грозната сила на национално-революционното освободително движение на 380-милионния индийски народ. Тая савата «конституция» с всичките й «преlestи» продължава и днес да е в сила, след като лейбъристското правителство раздели Индия и я превърна в два самостоятелни и враждуващи помежду си доминиони, в които с изборително право се ползват само около 2% от цялото 380-милионно население на Индия, като при това е напълно обезпечено привилегированото представителство на европейците и англондусите.

За какво свободно, всеобщо и равно изборително право могат да говорят Атли, Бевин и другите лейбъристски водачи и техните кречетала в Англия? С какво право могат да отправят какъвто и да е упрек към народните демокрации и към съветската демокрация за недемократичност тези, които поддържат такава изборителна система в Англия, ползват се от нея и които с вяра и душа служат на монополистическия капитал в Англия, гдето 2% от населението притежава 64% от цялото национално богатство на тази велика и огромна страна, а останалите 98% са хора на наемния труд или разорени дребни съществуващи, които са в пълна икономическа и политическа зависимост от посоченото по-горе 2% богаташко капиталистическо население в Англия? За каква демокрация може да претендира Англия начело със своите лъжесоциалисти — лейбъристите?

По конституцията на Североамериканските съединени щати негрите, които съставляват около 14 милиона, или 10% от населението, не са лишени от изборителни права, но с всевъзможни житейски, данъчни, имуществени, образователни, морални и други цензове, въведени с изборителните закони от разните щати, те по косвен, но извънредно ефективен начин са лишени фактически и на дело от изборителни права. Така например в южните щати — Южна Каролина, Георгия, Алабама, Мисисипи и Луизиана — които преживява основната част на 14 милионното негърско население на Съединените щати, с право на глас се ползват едва 20.000 негри — и то с риск на живота си могат да го използват — тогава когато над 3 милиона възрастни негри са лишени от изборителни права само поради «неграмотност», без да говорим за другите милиони негри, които са лишени от изборителни права по силата на данъчни и други цензове, които действуват по законите в отделните щати.

Особено голяма роля играе в Съединените щати, Англия и Франция, а и в другите така наречени буржоазно-демократически държави, така наречената «изборителна география». В Съединените щати тя има свое название: нарича се «Джеримандеринг» — по името на гебернатора Джери, който в началото на XIX век се прочу като «специалист» по създаването на неоглямо количество големи изборителни окръзи за опозиционните кандидати и на многобройни, но малки по размери изборителни окръзи за правителствените кандидати. В типично реакционните малки изборителни окръзи с неоглям брой гласове — 10-20 хиляди — се избират угодни на властта кандидати, а в големите по население и избиратели окръзи се избират с 200 до 300 хиляди гласа по един депутат от негодните на властта и буржоазията кандидати. Фактически с този «Джеримандеринг», с тази своеобразна американска «изборителна география» се анулират изборителните права на десетки милиони американски граждани.

Същото нещо имаме и в Англия, гдето пролетарските изборителни окръзи избират един депутат със 100 до 200 хиляди гласа, тогава когато реакционните буржоазни и селско-феодални изборителни окръзи избират депутати с 5 до 30 хиляди гласа. В 1931 г. например на всеки лейбъристски депутат са се падали средно по 164 хиляди гласа, когато на един консервативен депутат са се падали средно 20 хиляди гласа.

Вие разбирате какво означава тази «изборителна география», която фактически анулира гласовете на стотици про-

летарски окръзи, като прави така, че един буржоазен, реакционен глас да се равнява на 7-8 или 10 пролетарски и на трудещи се гласове. Това се нарича английско всеобщо и равно изборително право, което лейбъристите поддържат и хвалят!

Вземете Франция. Десет големи индустриални окръзи с милион и половина жители избират 10 депутати, а 10 малки селски окръзи с пет пъти по-малко население също избират 10 депутати. В първата изборителна секция на парижкия изборителен окръг, който е буржоазна и има 8.000 избиратели, се избира един депутат (сега деголист), а във втората секция на този окръг — Норбей, в който има 60.000 трудещи се избиратели, също така се избира един депутат, но той е комунист. Търговско-промишленият град Марсилия с около един милион население избира 24 депутати, повечето от тях комунисти и прогресивни, а 17 дребни паланци в същия департамент, които имат всичко на всичко 30.000 жители, също избират 24 депутати, но те са депутати от десницата, от реакцията.

Такова е всеобщото и равно изборително право на американската, английската и французката прехвалените «демокрации» на финансовата олигархия и плутократията на монополистическия капитал.

В СССР, у нас и във всички народнодемократически републики за провеждането на действително демократични избори и за осъществяването на един истински народен контрол върху провеждането на изборите се съставят върху широка обществена народнодемократическа основа специални изборни комисии. В законопроектите, които обсъждаме, изборителните комисии — околийски, местни и секционни — са демократизирани докрай и са действително в ръцете на организирания в своите най-разнообразни обществени организации народ. Подготовката, провеждането и контролът са изключително в ръцете на трудещите се, на народа и неговите политически, професионални, културни и други масови организации. Отстранена е всякаква възможност за насилие и фалшификации при подготовката и провеждането на изборите. Обезпечени са всички условия и пълната възможност за едно действително свободно волеизявление на изборителния корпус в СССР, у нас и във всички народнодемократически страни.

Не така обаче е в прехвалените западни и други буржоазни «демократически» страни. В Англия и Съединените щати например няма никакви изборителни комисии. Властите просто назначават чиновник-комисар по провеждане на изборите, който назначава по свое усмотрение началниците на изборните секции. В Англия председателят на изборната секция има правото да обяви изборителя за луд и да го изгони. Той има право да обяви изборителя за пиян и да го изгони, независимо от това дали човекът е пиян или трезв. Той има право да гласува вместо слепите и немите и да туря бюлетината в изборителната урна. Това е английското изборително право.

В Съединените щати чиновниците, които произвеждат изборите, са така наречените национални, щатски, графски и местни босове на една от двете властващи партии на монополистическия капитал — демократическата или републиканската. Съставянето на изборителните списъци е в ръцете на тези босове, които действуват чрез своите така наречени капитани и други агенти. В техни ръце е и провеждането на изборите, и контролата над изборите и над техните резултати. Широко известно, притча во езицех са станали в целия свят мошенничествата, фалшификациите и всевъзможните шантажи и насилие, които се прилагат при провеждането на изборите и при упражняването на прехвалената американска демокрация.

Още в миналия век и двете буржоазни партии — демократическата и републиканската — чрез своята тъй наречена «двупартийна система» се бяха обвърнали в две големи политически шайки, които посмелно държаха властта в страната. За тая прехвалена «двупартийна система» в Съединените щати Енгелс в 1891 г. в своя увод към Марксовата книга «Гражданска война във Франция» пише следните пророчески думи: «Никъде «политиките» не съставляват такава обособена и влиятелна част от нацията, както именно в Северна Америка. Там всяка от двете големи партии, които посмелно държат кормилото на управлението, се управлява на свой ред от хора, които правят от политиката «бизнес» (гешефт), спекулират с депутатските места в законодателните събрания на съюза и на отделните щати или пък живеят от агитацията в полза на своята партия и след победата ѝ се възнаграждават с длъжност. Ние виждаме там две големи шайки от политически спекуланти, които посмелно взимат в ръцете си държавната власт и я експлоатират по най-чужд начин и за най-капални цели, а нацията е безсилна пред тези два големи съюза от политици, които уж ѝ служат, а в действителност господствуват над нея и я грабят». (Карл Маркс и Фридрих Енгелс. Събрани съчинения, том XVI, стр. 93).

Откогато бяха написани тези думи, изминали са 57 години. Това, което е констатирано тогава в 1891 г. от Енгелс и което е констатирано и от Маркс в сведата на миналото столетие, а по-късно и от други авторитетни автори, за американската демокрация и за връзката между политиката и престъпността в Америка, се сбъдна с математическа точност в още по-разширени размери в епохата на империализма.

Аз няма да се спирам подробно, за да не превинша времето, което ми е предоставено за говорене. Искам само да посоча дво-три шрихи от изобилния материал, който съм набрал за моята днешна реч, а също така от изобилния материал, с който

разполагам, от повече от 4.000 страници, върху демокрацията специално в Съединените щати и Англия.

Ние имаме следното явление: растящо сливане и срастване на углавния бандитизъм с политическия бандитизъм. В Америка от 20-те години на този век насам всички известни и неизвестни гангстери и техните шайки са реорганизираны по директивите и под ръководството на Уолстрийт в специални тръстове, синдикати и концерни, начело на които стои дирекционен съвет, т. н. голяма шесторка (Бин синк). Има тръстове и концерни за извършване на предумислени убийства със свой ценоразпис и плащане по споразумение. Има тръст за убийства в който искате щат в границите на Съединените щати и във от границите на Съединените щати. Има тръст, който се занимава с грабежи чрез взлом. Има тръст, който се занимава с отвлечане на автомобили и пр.

Всички тези тръстове, които се занимават с тази престъпна дейност, с този углавен бандитизъм, също така имат зарегистрирани свои частни детективски бюра, които са филиали на тези тръстове. За един отвлечен автомобил бюрото на този главен тръст за отвлечане на автомобили обявява във вестниците, че стопроцентово гарантира връщането на автомобила, ако му се внесат 350 долара! Това е факт. Който си изгуби автомобила в Съединените щати, получава своя автомобил срещу 350 долара, колкото е цената на един нов автомобил, и го получава същия, само че преободисан, или непреободисан, ако гангстерите не са успели да го преободисат. Първия път го получава от официалния тръст на автомобилната индустрия, а втория път от нелегалния, но доволно мощния тръст на гангстерите, бандитите.

И което е много интересно, там има тръстове за производство и продажба на неакцизни, контрабандни спиртни напитки, тръстове за продажба на наркотици, за търговия с жива стока, с девизи от всички раси и всички народности, който е разпрострял своите пипала по всички краища на земното кълбо и който борави с милиарди долари оборот в течение на годината. Там има и по-скромни тръстове, които се занимават с бандитизъм в отделни градове: в Чикаго, Ню Йорк, Канзас Сити, родния град на Труман — и други градове и щати. Навсякъде има тези тръстове, които влизат в общия всеамерикански тръст от даден отрасъл на организирания бандитизъм.

Вземете тръста за фалшифициране на лотарийните билети. Там лотария играят почти всички, и най-големият, и най-малкият, и перачката, и метачът, всеки се стреми да си купи билет, та дано му се «усмихне щастие». А организацията на гангстерския тръст само в Ню Йорк смъква от фалшиви билети 500 милиона долара. Специалният тръст на укривателите, препродавачите и продавачите на крадени вещи е реализирал в 1936 г. 600 милиона долара само от продажба на крадени вещи от съответния тръст на бандитите в Америка. И което е много интересно и е отбелязано в 14-те тома на следствената комисия, назначена от парламента на Америка да изследва причината на този растящ и необуздан бандитизъм и да потърси средства да избави буржоазното общество от последните на този организирания бандитизъм, то е, че последният струва годишно на трудещите се в Америка около 18 милиарда долара. Такива са сведенията до войната, а какви са сега, не се знае, защото още не са публикувани сведенията за последните години.

Доказано е, че от всички дела, заведени срещу членове на бандитските шайки, само 4% свършват с осъждане. От тях 44% ако някой от бандитите е умрял в затвора, възстановяват правата на наследниците му да получат вещите, които са принадлежали на умрелия в затвора осъден бандит. Останалите 96% от бандитите не ги лови никакво професионално в Съединените щати, не ги лови никаква полиция, не ги лови никаква разведка, не ги лови никаква тайна и явна полиция, защото таме най-видни буржоазни учени — криминолози — в това число видни сенатори, и Хувър, председателят на федералното следователско бюро, което изследва престъпността и води борба с нея — констатира, че е станало срастване между главатарите на углавните бандитски шайки, полицията и съда, станало е срастване между углавния бандитизъм и политическия бандитизъм на двете партии и на тяхната двупартийна система в Америка.

На много места, в повечето от щатите, главатарите на гангстерските банди са в същото време босове, шефове, и то типични шефове, над които няма никакъв държавен и обществен контрол, които разполагат със съдбата на труда, на графството, на щата.

Ще приведа интересен пример за пълното срастване на местната партийна организация на демократическата партия на г-н Труман с бандитския свят в Ню Йорк. Става дума за знаменитото дружество Тамани-хол. То е основано още след войната за независимост и в 1800 г. е поддържало на политическата арена прогресивния и демократичен президент Джеферсон. Но след това Тамани-хол, което официално стана клуб на нийорската организация на демократите, постепенно се превърна в бандитска организация, която държи в ръцете си муниципалното управление на осеммилионния Ню Йорк. Клубът се е занимавал с всевъзможни мошенничества и престъпления с цел да обогатява своите членове. Доходът на най-малкия негов член е бил средно годишно 100.000 долара. Членовете на тоя клуб, който има 150-годишна история, са заемали най-важните постове в градското управление и в администрацията на щата Ню Йорк и са имали пълната подкрепа на самите единомишленици в конгреса и в правителството. Само в редки случаи, когато престъпленията са били изключително големи

и страшни и не е могло да бъдат прикрити, са бивали наказвани отделни членове на тая бандитска шайка. Такъв е случаят с мистър Тунд, председателя на тая клуб, боса на демократите в Ню Йорк, който се изхитрил да открадне 6 милиона долара и въпреки опита да бъде спасен е трябвало да бъде арестуван и след това е умрял в затвора. Специална правителствена комисия изследва дейността на Тамани-хол и установи ужасяващи факти. По този повод в „Дейли Уоркър“ писа: „... Можем да си представим колко милиона долари тази банда от изнудвачи и мошеници ежегодно краде от джобовите на всеки работник и трудещ се. Тези бандити са се промъкнали и седят в професионалните съюзи, полиците им бият работниците, инспекторите по здравеохранението дават на децата ни фалшифицирано мляко. Тамани-хол принуждава всички търговци с продоволствието и с предмети от широко употребление да му плащат невидим данък и с това непрекъснато се увеличава скъпостта в страната. Този клуб назначава своите хора да ръководят училищата и с това ги разлага. Тамани-хол е истински октопод, затлъстял от работническа кръв. Всички, които са се родили и са израсли в Ню Йорк, знаят, че над целия им живот винаги висят сянката на това чудовище“.

Такова е лицето на знаменития партиен клуб на демократите в Ню Йорк. Характерно е, че около Тамани-хол са се обединили всички реакционери, мошеници и бандити, независимо от това дали принадлежат към демократическата или републиканската партия.

Няма да ви обременявам повече с други не по-малко характерни и многобройни примери като този с дружество Тамани-хол. Не мога обаче да не помена пред вас за боса на демократическата партия в родния град на президента Труман — Канзас Сити — така наречения „Голям Том“, по име Том Пендергаст. От местен и графски, той се превърна в щатски и национален бос на демократическата партия, с помощта на бандитските шайки на Джони Лазия от Канзас Сити, италианец-фашист. За големите му заслуги към фашистка Италия — Джони Лазия е бил дясната ръка на Пендергаст — Мусолини награди навремето си Пендергаст с ордена на италианската корона, така че неговата милост е, както виждате, и международна знаменитост. Ордията на Джони Лазия през време на изборите по най-различен начин са „събирали гласове“ за кандидатите на демократическата партия, в това число и за г-н Труман. Рано сутрин неговите оръдия „посещава“ съмнителните избиратели, за да ги заплашат да не гласуват, други посещава несъзнателните избиратели, за да ги „агитират“, трети на автомобили, въоръжени до зъби, се движат из града, демонстрирайки своята готовност да употребят оръжие срещу съмнителните и несъзнателни граждани, които не желаят да гласуват за демократите, а други екипи от бандити, веднага щом се открият избирателните бюра, се явяват и гласуват по избирателните списъци вместо умрелите, отсъстващите, прогонените и просто неявилия се избиратели. По този начин се обезпечавало години наред така нареченото изборно мнозинство на демократическата партия на г-н Труман в родния му град и в родния му щат. След смъртта на Том Пендергаст в 1939 г. политическата машина на „Големия Том“ бе наследена от неговия племенник, който показва нейната пълна изправност в изборите в 1946 г. Толкова и такива фалшификации и насилия бяха извършени тогава в Канзас Сити, че местните власти бяха принудени да разследват оплакванията и подведоха под отговорност 71 бандити, членове на демократическия клуб. Фалшифицираните бюлетени и другите уличаващи материали са били предадени в зданието на съда в Канзас Сити, гдето са ги турили в стоманени сандъци и са ги съхранивали в бронираното подземие на съда. Но властите не са бързали да завършат следствието. Те са търсили начини безболезнено да завършат това „неприятно дело“. От това неприятно положение властите са били спасени от бандитите на Пендергаст: последните с оксиген са пробили стоманената врата на подземното в съда и са задигнали и унищожили всички избирателни материали.

Чудно ли е тогава, че престъпността и бандитизмът в Съединените щати непрекъснато растат даже след като са взели такива чудовищни размери, каквито няма никъде по света? Чудно ли е, че в САСЩ има регистрирани 6 милиона углавни престъпления? Чудно ли е, че в 1940 г., според американския печат, в Съединените щати са ставали: всяка 21 секунда сериозно престъпление; всеки 44 минути предумишлено убийство; всеки девет минути ограбване; всеки 100 секунди кражба с вълом и всеки 3 минути задигане на автомобил. Чудно ли е, че в големите градски центрове ежегодно изчезват безследно множество хора: в Сан Франциско ежегодно изчезват средно по 2.000 човека; в Лос Анжелос 3.000 човека; във Филаделфия 5.000 човека; в Ню Йорк 13.000 човека! Какво чудно има, че престъпността и по-специално организираният бандитизъм струват на трудещото се население в Америка средно годишно от 12 до 18 милиарда долара? Чудно ли е, че именно тръстовете на организирания углавен бандитизъм днес са дясната ръка на политическия бандитизъм на така наречената „двупартийна система“ в САСЩ и че американските капиталистически тръстовете, синдикати и концерни се опират именно на тръстовете на гангстерите, бандитите и на свързаната с тях държавна и местна полиция при разгръщането на стачките, събранията, демонстрациите и т. н.? И именно из средата на 6-милионната регистрирана армия на престъпниците и бандитизма днес властта и разните фашистки и полуфашистки организации вербуват своята боева сила срещу пролетарското и прогресивното, общонародно освободително движение в САСЩ, против демокрацията и народа на САСЩ.

Такъв е прословутият американски начин на живот, такава е прехвалената американска буржоазна демокрация, такава е прехвалената пейна двупартийна система.

През строя на палките и рогатките на углавния и политическия бандитизъм, през изнудвания, заплашвания и всевъзможни насилия и фалшификации, включая и чрез организирано гласуване на цели бандитски шайки в замяна на съмнителни и несигурни избиратели, които се прогонват от избирателните урни, се осигурява болшинството на „демократи“ или „републиканци“, които посменно държат властта в тая страна.

Тези именно бандитски тръстовете, заедно с официалните, легални тръстовете са опората на всички фашистки или полуфашистки организации в Съединените щати, а така също и на двете партии — „демократическата“ и „републиканската“, които не са нищо друго, освен политически шайки, свърталища и център на най-черна капиталистическа и империалистическа реакция, която води днес настъпление срещу остатъците даже и на тези сакасти и непълни демократически права, които народът в Съединените щати някога си е извоювал — реакция, която заплашва мира, свободата и независимостта на всички народи в света.

Минавам върху местните органи на държавната власт и на държавното управление у нас до и след 9 септември и в капиталистическите страни, за да се спра накратко и мотивирам това, който ще даде нашата парламентарна група за внесенния законопроект.

Всевъзможни и най-разнообразни са формите на държавното устройство на капиталистическата държава — на експлоататорските държави въобще. Те могат обаче да се сведат до следните няколко типа: буржоазно-демократическа — републиканска или конституционно-монархическа, монархофашистка или фашистка, полуфашистка или реакционно-буржоазна форма на държавно устройство. Но една е същността на всички тия най-разнообразни политически и държавни форми на капиталистическата държава: всички те, даже и „най-демократичните“ и „най-либералните“, са особена, мощна машина в държавен и местен мащаб за осигуряване безразделното господство — диктатурата — на капиталистическото и на всяко друго експлоататорско малцинство над огромното експлоатирано трудещо се народно мнозинство.

Във всички конституции на буржоазните нефашистки държави се провежда под една или друга форма фикцията на така нареченото „разделение на властите“. Уж властта не била една, единна и неделима, а съществували „три различни власти“ — законодателна, изпълнителна и съдебна — а освен това съществувало уж и разделение на централна и „автономна“ местна власт. Тези фикции и лъжи са необходими на господстващото експлоататорско малцинство, за да може последното да прикрие колкото се може по-хитро и по-умело своята единна и неделима власт, своята диктатура. Така наречените разни власти — законодателна, изпълнителна и съдебна, централна и местна „автономна“ — са само разни функции на единната и неделима власт, диктатурата на експлоататорското малцинство, което господства, експлоатирайки и подтискайки най-жестокото трудещото се народно мнозинство. Приказките за разделение на властите са просто бош лаф и са предназначени да лъжат и заблуждават тонковците, че уж благодарение на това разделение на властите се обезпечавало „върховенството — суверенитетът и свободата на самия народ“.

Ако разгледате устройството на която и да е капиталистическа държава, включая и това на тий наречените буржоазно-демократически държави — Англия, Съединените щати, Франция и други — ще видите, че те се отличават с грамадна централизация на военно-полицейския, административно-бюрократическия, съдебния и всички други апарати на държавата. Да не говорим за това, че в монархофашистките и полуфашистките капиталистически държави тая централизация е доведена до крайния възможен предел, както беше случаят с фашистка Германия, фашистка Италия, самурайска Япония, както беше в монархофашистка България и другите фашистки и полуфашистки страни и както е сега във Франкова Испания, монархофашистка Гърция, Салазаровска Португалия, реакционна Кемалистка Турция и някои страни на Южна Америка. Чрез всички тия многобройни и разнообразни органи на чудовищно централизираната държавна власт на капиталистическото експлоататорско малцинство, на неговата финансова олигархия и плутокращия последното осигурява и осъществява своето безразделно господство и върховенство — диктатурата си — над огромното трудещо се народно мнозинство. Целият смисъл на тези държавни устройства се състои именно в осигуряване експлоатирането и подтискането на народното мнозинство и в неговото отстраняване от всяко реално участие в управлението на държавата както в центъра, тъй и по места.

Да вземем местните органи на държавната власт и държавното управление в капиталистическите страни — фашистки и нефашистки — които органи по-специално ни интересуват днес. Почти във всички буржоазни конституции с красиви букви и думи е написано, че местните органи са „автономни“ и се „избират“ от местното население, за да може то да осъществи своето самоуправление по всички интересувачи го местни дела. Но макар и така да е прокламирана и записана в буржоазните конституции, както бе у нас в търновската конституция, тая автономия се урежда със специални закони, които са пълни с толкова и такива условия и уговорки, че в края на краищата „автономията“ си остава само една красива, но празна дума. И това е понятно. В него няма нищо чудно. Цялата държавна машина на капиталистическите общества — и на всички експлоататорски общества въобще — с нейния целокупен чудовищно

централизиран военно-полицейски, административно-бюрократически, съдебен и друг апарат, е нагодена тъй, че да отстранява народа от управлението, да го държи в подчинение и експлоатация, да му попречи да вземе в ръцете си което и да е звено на държавната власт и по този начин да обезпечи безпределното господство — диктатурата — на експлоататорското капиталистическо малцинство.

Във всички буржоазни «демократически» и недемократически страни, както и у нас при режима на така наречената търновска конституция през фашисткия период, законите, които уреждаха местното «самоуправление», фактически лишаваша последното от всякакво реално и практически съдържание и значение. Над тъй наречените местни самоуправителни органи и тела стояха органите на централната власт като тяхно законно и фактическо началство. Даже встъпването в длъжност на тия самоуправителни тела можеше да стане само след като изборът им бъде утвърден от централната власт в лицето на Вътрешното министерство, не иначе. Ако пък се случеше, че народът някъде успяваше да пробие веригата, телените мрежи и нагайките на полицейския терор и фалшификациите и овладее някое и друго «самоуправително тяло», то централната власт разтуряше такива съвети и произвеждаше избори толкова пъти, колкото бе нужно, за да си избере послушни общински и окръжни съвети. Така е в чужбина в буржоазно-демократичните страни, така беше и у нас. Впрочем у нас тъй наречената «автономия на местното самоуправление», както и търновската конституция и цялото буржоазно законодателство са заимствувани от западната демокрация. Така че нашата буржоазия е вървяла тук по отъпканите пътища на тъй наречената западна демокрация. По тая система да се управляват общините с тричленки и да се издържа апаратът на тъй наречените местни органи на държавната власт и държавното управление за сметка на местното население беше, разбира се, и евтино, и удобно за буржоазията и за нейния държавен бюджет.

От тази система, теория и практика на буржоазната «демокрация» — западна и всяка друга формална демокрация — до фашистката и полуфашистката система, теория и практика има само една или няколко крачки. Както е известно, експлоататорското капиталистическо малцинство и неговата формална «демокрация» изминаха тая или тия няколко крачки през периода между двете световни войни, а някои от буржоазно-демократичните страни — като Съединените щати и други държави — изминават тая или тия няколко крачки сега, когато става тяхната фашизация.

Както знаем, през този период буржоазната «демокрация» беше заменена в цяла редица страни с фашистки или полуфашистски режими. Унищожена бе фикцията за разделението на властите, прокламирана беше неделимостта на властта в цялата страна, унищожена бе «автономията», заменени бяха всички «самоуправителни тела» с назначени съществителни тела и назначени управи. С това бе турена точка над i-то и бе доведено докрай онова дело, което бе извършила и подготвила буржоазната демокрация. Фашизмът, това най-зверско изчадие на империалистическата реакция и империализма, е заченат и роден от буржоазната демокрация, от нейното съжителство с един законен или незаконен съпруг — не е важно — монополистическия капитал и от срастването на буржоазно-демократическата държава с монополистическия капитал. И ето тази стара и изтъркана блудница, наречена формална, буржоазна демокрация, която сега англичани, американци и тугикванти поддържат, външно я белосват и червосват и труфят с всевъзможни демократични одежди, се опитва отново да излезе на пазара между народите, опитва се отново с фалшивия блясък на своите труфила и одежди да излезе да търгува на улицата. Тя е стара, позната на народите, която, естествено, и обръщат гръб, защото тя носи в утробата си нови издания на фашизма и на други най-зверски форми на империалистическата реакция в капиталистическите страни.

Прочее, такова е лицето на буржоазно-демократичните страни и на техните местни органи.

Сега няколко думи върху това какво представляват местните органи на държавната власт и държавното управление в нашата Народна република, в Съветския съюз и в другите народнодемократични републики — накратко, без да се впускам в подробности.

След словото, което каза тук нашият другар д-р Минчо Нейчев — председател на Президиума на Великото народно събрание, един от авторите на този законопроект, който ние днес обсъждаме, за мене остава малко да кажа. Искам обаче да направя следните обобщения от тая материя.

Петата глава на нашата Димитровска конституция, която урежда материята за местните органи на държавната власт на Народната република България, и шестата глава, която урежда материята за народните съдилища в България — тия две глави са неразделно свързани с цялата Конституция като цяло. През тия две глави също така минава принципът, вложен в чл. 1 от Конституцията. Този принцип гласи, че България е Народна република с представително управление, създадена и утвърдена в резултат на героичните борби на българския народ против монархофашистката диктатура и на победоносното народно въстание на 9 септември 1944 г. Значи, нашата Народна република не е каква да е народна република, а е именно такава народна република, каквато българският народ си е извоювал и утвърдил след десетилетни героични борби против монархофашистката диктатура и чрез победоносното народно въстание на 9 септември 1944 г. и която народът, чрез историческата незаменима безкористна помощ, която му даде великата съветска армия-освободителка, успя да извоюва чрез събарянето на

монархофашисткия режим у нас. Събарянето на монархофашисткия режим у нас не бе обикновено събаряне на един реакционен режим. То бе съпроводено със събарянето на класовото господство на българската буржоазия и със създаването на антикапиталистическа народна държава, на една истинска народна република.

Също така е и в другите народнодемократични страни. И тъймо защото сме антикапиталистическа народна държава, затова сме и истинска народна република. Димитровската конституция законодателно утвърди именно тази извоювана и така от народа утвърдена антикапиталистическа народна държава, истинска народна република. Нейното обществено, стопанско и държавно устройство не само обезпечава пълното и безразделно върховенство на народа, суверенитета му, във всички области на общественото, стопанския и държавния живот, във вътрешната и външната политика на страната, но и мирното прогресивно възходящо стопанско и социално развитие на народната република от капитализма към социализма, чрез прогресивно възходящо развитие обезпечава превръщането на нашата народна република в социалистическа република на трудещите се.

Чл. 2 на Димитровската конституция утвърждава принципа, че в Народната република България цялата власт произтича от народа и принадлежи на народа. Вън от народа няма друг субект, който да е обладател и носител на властта в нашата страна.

Чл. 3 от Конституцията определя, както това е определено и в чл. 2 на настоящия законопроект, че избиратели и избиратели са всички граждани на Народната република, навършили 18-годишна възраст, без разлика на пол, народност, раса, вероизповедание, образование и т. н., без всякакви цензове и ограничения, тъй познати на буржоазната демокрация. Такова пълно, безусловно, последователно докрай демократично изборително право има само във великия Съветски съюз. Неговата изборителна система, както знаем, е и она образец, от който се учат народните демокрации и към който ще стигнат по-късно или по-рано народните демокрации. В никоя от страните на прехвалената капиталистическа, тъй наречена западна и други «демокрации» няма и не може да има такова демократическо изборително право, няма и не може да има такова последователно докрай народнодемократическо изграждане на органите на държавната власт, централни и местни.

В чл. 5 е утвърден принципът, че републиката се управлява точно според Конституцията и законите на страната.

Аз няма да се спирам на другите глави. Достатъчно е да спомена, че цялото наше държавно и обществено-стопанско устройство е така нагледено, че то лишава експлоататорската класа от възможността да реставрира своята власт. Това именно държавно и стопанско устройство позволява на трудещите се, слотени в своя Отечество фронт, под ръководството на работническата класа, възглавявани от героичната партия на българските комунисти, да вървят напред и все напред; нагоре и все нагоре от капитализма към социализма, а по-нататък и към пълна победа на комунизма. Разкрит и разчистен е пътът на това развитие за нашата страна. В това отношение велико и историческо е значението на нашата велика Димитровска конституция.

Гарантирани са всички права, които има нашият народ, права, каквито не е имало никоя у нас, права, каквито нямат и не могат да имат народите в никоя — и в най-прехвалените — буржоазно-демократически държави даже през периода на най-цветущото им развитие и съществуване.

Според чл. 47, в главата за местните органи на държавната власт, територията на републиката се дели на общини и околии и с това е опростена цялата административна структура на нашата страна.

Чл. 48 постановява, че органи на държавната власт в общините и околията са общинските и околийските народни съвети, избирани от местното население за срок от три години. Говорихме за начина, по който се избират — с пълно обезпечаване на тайното гласоподаване и всеобщото равенство на избирателите. Тези общински и околийски народни съвети именно са най-близките, непосредствено свързани с населението, органи на единната, неделима държавна власт на народа. Фактически те са политическата основа на нашата Народна република, както местните съвети на трудещите се са политическата основа на Съветския съюз при неговата конституционна система. Това произтича не само от начина, по който се избират и комплектуват те, но и от грамадната и разностранна дейност, която вършат те, а така също и от големите права и задължения, които имат народните съвети.

Съгласно чл. 52 от Конституцията, при изпълнението на задачите си общинските и околийските народни съвети се опират — както и в нито един конституция на буржоазните държави — върху инициативата и широкото участие на народните маси и на техните политически, професионални, масови и други организации. Поради това общинските и околийските народни съвети са не само политическа основа на нашата Народна република, но те са велика революционно-демократическа школа, която учи и обучава народа да се самоуправлява и да управлява, да управлява своята държава от долу до горе. При тая система се подрязват корените както на остатъците от стария бюрократизъм, който наследихме, така също се подрязват и пресушават корените на каквото и да е нов бюрократизъм, който би могъл да се появи в държавната организация на нашата Народна република.

Съгласно чл. 49 на Димитровската конституция, общинските и околийските народни съвети ръководят провеждането

на всички стопански, социални и културни мероприятия от местно значение съобразно със законите на страната. Те изработват стопанския план и бюджета на общината и околните в рамките на държавния народостопански план и на държавния бюджет и ръководят провеждането им; грижат се за правилното управление на държавните имоти и стопанските предприятия на своята територия; грижат се за запазване на обществения ред, за съблюдуване на законите и за тяхното изпълнение и за защита на правата на гражданите; ръководят дейността на подчинените им изпълнителни и разпоредителни органи. Всички разпоредителни и изпълнителни органи се избират от съвета. Той може да ги сменява. Никой друг не може да ги качва или уволнява. Ако те са се провинили или са некадърни, съветът може и е длъжен да смене доверието си, да ги смени, а така също да постави въпроса за тяхното отзоваване, ако са извършили грубо нарушение, престъпление, политическа измяна и т. н.

Чл. 54 от Конституцията и съответният текст от закона за народните съвети провеждат принципите на най-широк и пълен народен демократически централизъм при изграждането на народните съвети: общинските и околийските управи са подчинени както на народните съвети, които са ги избрали, така и на по-горните органи на държавната власт и държавното управление.

Съобразно с принципите на демократическия централизъм, чл. 55 нарежда: към общинските и околийските народни съвети могат да се образуват отдели по различните клонове на управлението, които отдели се ръководят от управата на съвета. В своята работа тези отдели са подчинени както на управата на народния съвет, към който са образувани, така и на съответния отдел при по-горните народни съвети и на съответното министерство или правителствена служба на народната република. Както знаем, тези отдели са вече изградени.

Ето това единство и неделимост на народната държава: власт от горе до долу и на народнодемократичното държавно управление от горе до долу дава изключителна сила и гъвкавост на нашата власт, изключителна мощ на тая власт, неподеленост на тая власт, която се опира на народа, изхожда от него и служи само на него и която в управлението на страната от горе до долу, до най-глухите колиби в нашата страна, привлича към активно, масово, широко и непрекъснато усилващо се участие на самия народ в управлението на страната. Както знаем, при отделите трябва да бъдат изградени и вече са изградени комисии, в които участвуват активистите на народните организации, т. е. на избирателите, на народа.

С това се унищожава досега съществуващият паралелизъм, отчужденост, противопоставеност между тъй наречените ресорни държавни служби и местните общински, околийски, а по-рано окръжни или областни служби, които имаме при общините и при окръжните съвети.

С това се подправят, отново подчертавам, корените на всякакъв бюрократизъм, както на стария, така и на новия, който се поражда тук-там и е преходно явление, свойствено на преходния период, в който живеем. Както знаем, този извънредно сложен, пословичен и недееспособен бюрократичен апарат на старата държава, която ние заменихме с нашата народнодемократична държава, в миналото спъваше и протакане правилното разрешение на най-простите и извънредно неотложни, важни общински и други въпроси, които вълнуваха населението и засягаха неговите кръвни интереси. Със седмици, месеци и години, а има случаи и с цели десетилетия не са решавани много така наречени «спорни» въпроси. Днес това е премахнато благодарение на прекрасната организация на органите на държавната власт, в това число и на местните органи на държавната власт, които абсорбират, включват в себе си всички служби, които по-рано са съществували паралелно с тях, и в същото време, въз основа на принципа на демократическия централизъм, обезпечават както местната инициатива и компетентност, така също и общодържавния поглед при разрешаването на какъвто и да е въпрос, а така също осигуряват бързината и ефикасността на цялата тая система от органи на държавната власт от горе до долу.

Впрочем, другарки и другари народни представители, изхождайки от предимствата, които лежат не само в тези конституционни текстове, които ви цитирах, но и в закона за народните съвети, който приехме миналата година през февруари, и в законопроекта, който обсъждаме; изхождайки също така и от големите народнодемократически предимства, които лежат в основата на законите за Прокуратурата и народните съдилища — а законът за народните съдилища сега се допълва със съответната глава в законопроекта, който днес обсъждаме, главата за избиране на съдебни заседатели за народните съдилища; изхождайки от всичко това, от името на парламентарната група на Българската комунистическа партия заявявам, че одобряваме всеядно и безрезервно внесенния законопроект и ще го гласуваме единодушно на първо четене. Ако има нужда от някои редакционни и други поправки, ще ги направим в комисията.

Ако е тук др. Нейчев, моля, да отговори: случайно ли в тая втора глава не е поставен въпросът за избиране на народните съдии, които по конституционния текст и съответния текст на чл. 10 от закона за устройство на народните съдилища са избрани и се избират със всеобщо избирателно право, с тайно гласуване?

Обръщам вниманието на законодателната комисия върху тая празнота — мене ми се струва, че е празнота — за да бъде премахната при гласуването на законопроекта на второ

четене, като се приеме, заедно със съдебните заседатели да се избират и народните съдии.

Христо Лилков (зв): Те се избират от съветите.

Георги Михайлов Добрев (к): Не! Сега проверявахме с др. Минчо Минчев. Според чл. 10 от закона за устройството на народните съдилища, местните народни съдии се избират с всеобщо изборно право, а не от местните народни съвети.

Впрочем, другарки и другари народни представители, в резултат на всичко казано, изхождайки от всички предимства, които се съдържат в законопроекта, който обсъждаме, изхождайки от реалната, непосредствена и срочна нужда час по-скоро да турим край на временните местни и околийски народни управи, назначавани с укази от Президиума на Велското народно събрание, за час по-скорошното нормално изграждане местните органи на държавната власт чрез избиране на общинските и околийските народни съвети и съдебните заседатели за народните съдилища, от името на парламентарната група на БКП аз повторно заявявам, че тя ще гласува единодушно за представения ни законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител др. Павел Цолов.

Павел Цолов (а): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! В своя исторически доклад пред V конгрес на Българската комунистическа партия др. Георги Димитров даде следното определение за същността и характера на деветосептемврийското народно въстание: «На 9 септември 1944 г. политическата власт у нас беше изтръгната от ръцете на капиталистическата буржоазия, на експлоататорското монархофашистко малцинство и премина в ръцете на грамадното мнозинство от народа, на трудещите се от града и селото, при активната и ръководна роля на работническата класа и нейния комунистически авангард.» Или, по-кратко изразено, държавната власт беше отнета от ръцете на капиталистическата класа и премина в ръцете на трудещите се. Но, както ни учат Маркс и Ленин, не беше достатъчно трудещите се да завладеят буржоазната военно-бюрократическа държавна машина и да я поставят в движение за осъществяване на своите цели — необходимо беше те да я разрушат и да я заменят с нова. Налага се да се установи нова власт и нова форма на държавата, в която политически господар да бъде трудещият се народ.

Създадената след нашето освобождение буржоазна държава беше инструмент в ръцете на буржоазията за подтискане на трудещите се и затова властта беше съсредоточена почти изцяло в ръцете на монарха, когото буржоазията поддържаше, а той управляваше чрез послушни правителства изключително в нейна полза. Буржоазната държава беше силно централизирана полицейско-бюрократическа машина, в която органите на държавната власт бяха назначавани от горе, а не избирани от народа и не даваха отчет за делата си пред народа.

На мястото на тази буржоазна държава трябваше да се създаде свършено нова държава, в която носител на държавната власт да бъде народът, и по форма тя да осигурява пълното осъществяване на народната власт, органите на държавната власт да зависят от народа, да се избират от него и да отговарят пред него за делата си. Тая задача беше разрешена със създаването на Конституцията на Народната република България — Димитровската конституция. С нея бяха регистрирани постигнатите вече резултати и се създаде законна възможност за пълното завършване процеса на разрушаване буржоазната и изграждане на новата държава.

Така, след тежки борби от 9 септември до днес биде създадена народна демократична държава, която представлява власт на трудещите се, на огромното бошинство от народа, при ръководната роля на работническата класа и служи за оръдие на трудещите се в борбата им против експлоататорските елементи и против всички им опити за възстановяване на капитализма и господството на буржоазията. Тя е държава на преходния период, в който се изостря класовата борба, призвана да обезпечи развитието на страната по пътя на социализма, чрез пълната ликвидация на буржоазно-капиталистическите елементи. Осъществявайки с успех тази своя задача, народнодемократичната държава по същество изпълнява функциите на диктатурата на пролетариата. «Но докато буржоазната демокрация е диктатурата на капитала, на едрокapиталистическото експлоататорско малцинство над огромното трудещо се мнозинство, народната демокрация изпълнява функциите на диктатурата на пролетариата в интереса на огромното трудещо се мнозинство и осъществява най-широката и пълна демокрация — социалистическата демокрация», казва др. Георги Димитров.

Ето тези функции — на произтичащата от народа и принадлежаща на народа държавна власт — народът упражнява чрез свободно избрани от него представителни органи. А тези органи са Народното събрание и народните съвети: околийски, градски, районни и селски. Народното събрание е най-върховният орган на народно-държавната власт и чрез него народът упражнява властта си над цялата територия на страната. Народните съвети са основните органи на държавната власт и в същото време те са органи на местното самоуправление. Тези местни органи на държавната власт се избират от народа, зависат от народа и дават отчет за делата си пред народа. Ето как Конституцията определя тяхната същност: «Органи на държавната власт в общините и околията са общинските и околийските народни съвети, избирани от местното население за срок от три години. При изпълнение на задачите си общинските и околийските

народни съвети се опират на инициативата и широкото участие на народните съвети и на техните политически, професионални, масови и други организации. Най-малко един път през годината по начина и реда, определени в закона, общинските и околийските народни съвети дават отчет пред избирателите за извършеното от тях.»

Явно е, че народните съвети са основата на цялата държавна организация и представляват най-демократичната и най-достъпна форма за цялостното упражняване на народната воля.

Чрез изборите за XXVI обикновено Народно събрание и за Велико народно събрание трудещите се у нас окончателно узакониха и затвърдиха своята власт над цялата страна. Чрез народните съвети, чрез всеотдайното свое участие в непосредственото им изграждане, трудещите се ще положат здравите основи на народнодемократичната държава и на строящия се социализъм. Предлаганият законопроект и изборите, които ще станат през настъпващата пролет въз основа на него, имат именно тази задача.

Другарки и другари народни представители! От казаното дотук ние бихме могли да имаме що-годе представа за ролята и значението на народните съвети като органи на народнодемократичната държава в преходния период от капитализма към социализма и оттука — и за ролята и значението на предстоящите избори и на законопроекта, по който ще станат те. Но аз мисля, че за да бъде представата ни още по-пълна и по-ясна, налага се да се запознаем, макар и много накратко с основните функции и задачи, които Конституцията на Народната република България и законът за народните съвети поставят пред тях.

На първо място народните съвети ръководят провеждането на всички стопански, социални и културни мероприятия от местно значение съобразно законите в страната. В това отношение те изпълняват не само функциите на самоуправителни местни органи, а и всички функции, които изпълняваха по-рано органите на централната държавна власт. Стоящи непосредствено близо да народните маси, отразяващи най-широко народната воля, познаващи най-добре местните нужди на трудещите се, вслушвайки се в тяхната воля и мобилизирайки широко тяхната трудова дейност, народните съвети действително ще могат да се проявят като мощен лост за стопанското, културното и социалното преобразуване на всеотдайния живот на трудещите се.

На второ място народните съвети изработват стопански план и бюджета за своите райони и ръководят изпълнението им в рамките на общия държавен народостопански план и в рамките на единния бюджет на републиката. Така, от долу, чрез народните съвети и при пълното участие на народните маси, се изграждат единният народостопански план и единният държавен бюджет, които, след като бъдат гласувани от Народното събрание, отново се привеждат в изпълнение от тях. А нима е необходимо да изтъквам голямото значение както на единния държавен бюджет, така и на общия държавен народостопански план за закрепването на народнодемократичната държава и за осъществяването на социализма у нас? Ако това е необходимо, аз намирам за достатъчно да припомня само думите на др. Вълко Червенков, че петгодишният държавен стопански план е «практическата програма за изграждане икономическите и културните условия на социализма у нас.»

На трето място народните съвети се грижат за запазване на обществения ред, за съблюдаване законността и за защита правата на гражданите. Или, по-точно казано, грижат се за запазването на установения народнодемократичен строй с неговата политическа, икономическа и правова основа, който има като свои най-типични белези: народнодемократичната власт, т. е. властта на трудещите се, при ръководната роля на работническата класа; пълно изравняване на всички граждани, без разлика на пол, възраст, народност, раса, произход, занятие и пр., във всички области на живота; трудът е признат за основен общественостопански фактор и е право и задължение на всеки гражданин; средствата за производство са обявени за общонародна, държавна собственост и голяма част от тях са национализирани; премахват се решително всички предпоставки за експлоатацията на човек от човека; осъществява се социалистическата демокрация.

Този обществен ред народните съвети, като органи на държавната власт, трябва да пазят, затвърдят и разширяват. Те трябва да пазят властта на трудещите се, да пазят законността, която, както казва Сталин, е преди всичко законност за опазване на общонародната собственост, да пазят и гарантират правата на гражданите, които Димитровската конституция е осветила, особено правото на труд. «Народнодемократичната власт — чийто органи са народните съвети — изпълняващи функциите на пролетарската диктатура по своето същество и характер не може да търпи никакви произволи и беззакония», казва др. Георги Димитров. Отнася се преди всичко за произволи и беззакония, насочени против народната власт и общонародната собственост, и на второ място — против правата и свободите на гражданите.

На четвърто място народните съвети се грижат за правилното ръководство, управление и стопанисване на държавните имоти и предприятия от местно значение. На народните съвети, значи, се предоставя един голям сектор от ръководството, контролата, управлението и стопанисването на държавното имущество, което е общонародна собственост. А тази собственост, съгласно чл. 8 от Конституцията, е основата на нашето народно стопанство. «Ние, комунистите, сме длъжни да провъзгласим обществената собственост за свещена и неприкосновена и по този начин да укрепим новите социалистически форми във

всички области на производството и търговията» — ни учи Сталин.

Затова пък капиталистическите елементи, разбирайки това и мечтайки за своя изгубен рай, и изгубили всяка надежда да се върнат в него, чрез откритата борба насочват главните си удари срещу общонародната собственост. Чрез саботажи, вредителски действия, кражби, палежи, разхищения, понижаване качеството и количеството на производството и пр. и пр. те водят подмолна вражеска дейност именно на стопанския фронт. Затова народните съвети има да играят огромна роля за окончателното сломяване на буржоазно-капиталистическите елементи особено и преди всичко на този фронт, който днес и в бъдеще ще бъде най-важният за трудещите се по пътя на укрепването на властта и за пълното осъществяване на социализма.

Другарки и другари народни представители! Биха могли да се посочат и други съществени функции и задачи на народните съвети, но това не е наша задача сега. Изброените такива са достатъчни, за да погълнат общата ни представа за ролята и значението на народните съвети като органи на държавната власт в епохата на прехода от капитализма към социализма. Ето защо се налага да преминем вече към разглеждане на законопроекта за избиране на народните съвети.

Каква избирателна система е възприета в този законопроект и гарантира ли тя пълна възможност за народа да упражни дадените му от Конституцията права, които го признават за източник и носител на цялата държавна власт? Ето това е основния въпрос, на който ще се помъча да дам отговор по-долу.

Другарки и другари народни представители! В пълно съгласие с чл. 2 от Конституцията, чл. 1 от разисквания законопроект възприема избирателната система, при която изборите се произвеждат въз основа на всеобщо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване. Тук аз не мога да устоя на изкушението да подчертая, че тази избирателна система е възприета в най-демократичната конституция на света, Сталинската конституция от 1936 г.

Първият, най-важният и основен принцип на тази система е всеобщността при гласуването. Този принцип е защитаван от самия Сталин при приемането на съветската конституция от 1936 г. Той сам блестящо е отбил всички предложения за ограничаването му в конституцията, като се е позовавал на изказването на Ленин, че «пролетарската държавна власт ще избере други начини за сломяване съпротивата на експлоататорите и ще въведе всеобщото избирателно право без никакво ограничение.»

В чл. 2 на разисквания законопроект са признати за избиратели и избираеми всички граждани на републиката, навършили 18 години, мъже и жени, без разлика на народност, раса, вероизповедание, образование, занятие, общественно положение и имотно състояние. А това значи, че всеки български гражданин, стига да е навършил 18 години, може да избира и да бъде избран за народен съветник.

Не могат да избират само поставените под пълно или ограничено запрещение и осъдените и лишени от права. Това изключение се покрива почти напълно с изключението, предвидено в съветската конституция, с тази само разлика, че тя, вместо за поставени под запрещение, говори за умопобъркани. Но по съществото си това е едно и също нещо. Под запрещение у нас се поставят само луди, маломумни и разточителни, които общо взето не са способни да мотивират и ръководят правилно постъпките си. Следователно и у нас нямат избирателно право само умопобъркани и престъпниците, които са лишени от права с влязла в законна сила присъда.

А я да видим как се осъществяваше този принцип на всеобщо гласуване при буржоазно-фашистските режими. Разбира се, оставям настрана поставените под заречение и осъдените и лишени от права и спирам вниманието ви върху това, че жените, младежите до 21 година, военните лица, запасните, когато са повикани под знамената, трудовите офицери, подофицери и редници, стражарите — полицейски, горски, акционни и митнически — и общинските пожарникари, учащите се от всички учебни заведения, преселниците от други общини, ако не са се изминали повече от две години от преселването им, бяха лишени от правото да гласуват. При това положение не е ли истина, ако кажем, че буржоазията не позволяваше на повече от 60% от гражданите да гласуват? Само жените са 50%!

Ето ви образец на буржоазна «демокрация», при която огромната част от народа най-напред не се допускаше да взема участие в изборите, а волята на другата част е бивала по всевъзможни начини изопачавана. Кой от вас не е чел прекрасния фейлетон на безсмъртния Алеко «Бай Ганю прави избори», в който е дадено блестящо отражение на фалшифицирането на народната воля чрез насилия, подкупи, фалшификации, смяна на бюлетини и пр. и пр.?

Вторият не по-малко съществен принцип на тази избирателна система е равенството в избирателното право.

В чл. 1 от законопроекта се казва, че всеки избирател има право на един глас. А това значи на първо място, че всеки гражданин има един глас; на второ място гласът на всеки гражданин по резултат е равен на гласа на всеки друг гражданин; на трето място всеки гражданин е носител на изборното право на еднакво основание с всички други граждани.

Третият принцип на тази избирателна система е, че избирателното право е пряко, т. е. лично и непосредствено. Гражданите, за да изразят най-добре волята си, трябва да я изразят лично. Те не могат да упълномощават никого и в никаква форма, за да гласува вместо тях. От друга страна това значи,

че те сами непосредствено избират всички органи на народно-държавната власт, от народните съвети до Народното събрание. Опитът е показал, че всяка друга система на посредствено, непряко избиране е довеждала и довежда на практика до неправилното изразяване на народната воля.

На четвърто място от особено важно значение е възприетият принцип за опазване тайната при гласуване. Само тайното гласуване е най-сигурната гаранция, че народът ще може да изрази свободно и правилно своята воля.

Другарки и другари народни представители! Дотук се запознахме с основните принципи, върху които е изградена избирателната система, възприета в законопроекта. За да имаме обаче по-цялостна представа за нея, необходимо е да се запознаем и с някои от по-важните постановления на законопроекта.

В чл. 32 на законопроекта, като се възприема така наречената листова система, казва се, че гласуването става за кандидатни листи и че те могат да се поставят от Отечествения фронт, партиите и масовите обществени организации. От тази разпоредба на законопроекта се изважда аргументът, че така нареченият едноличен или едноименен избор не се допуска, т. е. отделно лице или отделна група лица не могат да се избират, нито да поставят кандидатни листи. Само организациите могат да поставят кандидатури, и то колективни. Не е необходимо да се навеждат много аргументи, за да се докаже, че тази система е по-демократична от противопоставяната ѝ система на едноличния избор. Съставителите на законопроекта сигурно са изхождали от предпоставката, че целият български народ днес е организиран в политически, професионални и културни организации, които представляват най-добре и отразяват най-цялостно интересите на народа и на отделния човек. Отделният гражданин ще върви подир организирания маса на народа, а не народът подир него. Отделният гражданин ще играе роля само в организацията и чрез организацията. Само тя ще може да го постави в кандидатната листа и така да го изпрати в представителния орган.

Последвателното провеждане на системата на кандидатната листа изисква и спазването на известна дисциплина и обществен морал. Така например Отечествения фронт и партиите не могат да поставят повече от една кандидатна листа за един и същ народен съвет. Поставянето на няколко листи от една и съща организация неминуемо ще доведе до вътрешни борби и разпокъсване силите на тази организация, ще понижи нейния престиж и влияние. Подобни съображения могат да се изтъкнат и за забраната, която партията, която участва с кандидати в листата на Отечествения фронт, да поставя и друга кандидатна листа. Обществено неморално е, след като една партия е наместила свои кандидати в листата на Отечествения фронт, да постави и друга кандидатна листа и по този начин да печели повече мандати за чужда сметка. Ето защо това поставяне на двойни кандидатни листи от една и съща организация или поставяне в две листи кандидати на една и съща организация законопроектът забранява.

Когато разглеждаме въпроса за кандидатната листа, не може да не разгледаме и въпроса за това, кои лица могат да бъдат поставени в кандидатната листа, т. е. кои лица могат да бъдат избирани за народни съветници. На този въпрос, като се има пред вид редакцията на чл. 2 от законопроекта, може да се отговори, че всички български граждани, които са навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и лишените от права, могат да бъдат избирани за народни съветници. Законопроектът обаче прави едно изключение. Чл. 34 казва: «Не могат да бъдат кандидати лица с фашистки или други противонародни прояви». Тук нашите врагове веднага ще ни кажат: «Това не е ли в противоречие с демокрацията? Демокрацията не търпи никакви ограничения», ще ни кажат те. Да, казваме ние, демокрацията не търпи никакви ограничения и затова тя не търпи никакви свои врагове. А не са ли фашистите и лицата с противонародни прояви най-големите врагове на демокрацията? И няма ли право българската демокрация да не позволи на враговете си да я рушат отвътре, като се настанят в народните съвети? Безспорно това е нейно священо право!

Но ние имаме и едно международно задължение да обезвреждаме фашистите и враговете на демократичните права на народа. В членове 4 и 5 от договора за мир ние сме се задължили да не допускаме на наша територия фашистки и други организации, които имат за цел да лишат народа от демократическите му права, а така също да задържаме и предаваме на съд лицата, обвинени в извършване на военни престъпления или на престъпления срещу мира и човешината, заповядали извършването на такива престъпления или съдействували за извършването им.

А кои фашистки организации или техни членове не се стремят към отнемане демократическите права на народа, или кой фашист не е извършвал, заповядал или най-малкото съдействувал за извършването на военни престъпления, или най-малкото такива против мира и особено против човешината? Когато с договора за мир такива лица са обявени за престъпници, които трябва да се съдят, а организациите им да се разтурят, не е ли наше задължение и наше право да ги третираме като такива и да ги лишим от правото да бъдат избирани за народни съветници?

Но това ограничение не е вечно. Кога ще бъде премахнато, зависи от фашистите и народните врагове. Щом се откажат от своята фашистка и противонародна дейност и щом се отдадат на честен творчески труд в служба на родината и социализма, това ограничение само ще отпадне. И това зависи само от тях.

Но я да видим как буржоазнофашистните режими се отнасяха към този въпрос! Вземаме, да речем, наредбата-закон за избиране общинските съвети от 1937 г. и почваме да четем: «Не могат да бъдат избирани за членове на общинските съвети: жените, мъжете, които не са навършили 30 години, нямащите първоначално образование за селата и прогимназиално за градовете, лицата на военна и трудова служба, учащите се от всички учебни заведения, лицата от духовно звание, държавните и общински служители, лицата, които нямат нито определено занятие, нито недвижим имот в общината и не са били жители на същата най-малко 5 години, чужденците, ако не са изтекли най-малко 20 години от приемане българско поданство, лицата, които проповядват противодържавни идеи или са привърженици на комунистически, анархистически или насилнически методи за общественно-политически борби, или са числят към непожелани от законите организации.» В скоби казано, последното ограничение не засягаше фашистите, макар че те са класически пример на привържениците на насилнически методи за общественно-политически борби.

Другари и другари народни представители! С това не се свършва поменикът на лицата и категориите граждани, които фашистният закон лишаваше от правото да се избират за общински съветници. Напротив, ако продължим четенето, виждаме, че се изморите да слушате и ще се потгубите от престъплението, които фашистите са вършили с едно от най-ценните права на народа — изборното право. И затова нека не се сърдят фашистите, че временно не им позволяваме да се избират за народни съветници. Напротив, да благодарят на народа, че за тези им злодеяния той им отваря с най-лекото наказание — почти само предупреждение.

Другарки и другари народни представители! И най-добре замислената, и най-съвършено построена избирателна система на практика може да бъде превърната в инструмент за пречупване и фалшифициране народната воля, ако законът не обезпечав достатъчно улеснения за избирателите и достатъчно гаранции и санкции за спазването му. За разлика от буржоазнофашистките закони обаче законопроектът, който разглеждаме, е построил една цялостна система от мерки, обезпечаващи свободното изразяване на народната воля. Тук аз ще спра вниманието ви върху по-важните от тях.

1. Разходите по изборите са за сметка на държавата и всички книжа във връзка с тях се освобождават от всякакви такси; гражданите ще могат да гласуват там, където пребивават в деня на избора; болните, инвалидите, родилките, военните, трудоваците и граничарите също така ще гласуват там, където се намират при произвеждането на избора; премехват се избирателните книжки и пр.

2. Изготвянето на избирателните списъци, които са единствено меродавни за упражняване изборното право, става при строг режим на гласност, публичност и обществен и съдебен контрол, които изключват всяка злоупотреба с тях срещу избирателите.

3. Гласуването ще става в тайни стаички, поединично, чрез пликче, направени от неписрочна хартия и пр. По този начин абсолютно се осигурява тайната.

4. Ще се упражнява широк контрол при самото произвеждане на изборите, като при затварянето и отварянето на избирателните кутии, при преброяването и пр. ще присъствуват избиратели, кандидатите, застъпниците, представители на масовите организации и печата.

5. Забранява се: присъствието наблизо около изборното място на каквито и да било въоръжен и сили; носенето на сръжия, бастуни, тояги, боксове и пр. от лица, намиращи се около изборното място; устройването на събрания и произнасянето на речи в деня на избора.

6. В членове 79 и 80 от законопроекта се предвиждат тежки санкции — тъмничен, строг тъмничен затвор и големи глоби за всяко нарушение на избирателния закон и особено за лицата, които чрез насилие, измама, заплашване или подкуп пречат на избирателите свободно да осъществяват изборното си право.

7. Законопроектът предвижда създаването на нарочни избирателни комисии, които ще ръководят, контролират и произвеждат изборите. На тези комисии всички държавни органи са длъжни да оказват най-широко съдействие при изпълнение на задачите, поставени им от законопроекта.

Такива избирателни комисии ще има в околните, градовете и селата и при всяка избирателна секция. В градовете с райони, като София например, ще има районни комисии. Тези комисии ще се избират направо от народа чрез: Отечествения фронт, партиите и всички политически, стопански, професионални, културни и други масови организации, както и от общите събрания на гражданите, за които изчерпателно говори законопроектът.

Тези комисии ще се възглавяват от Президиума на народното събрание и ще действуват съгласно разпореденията му и съгласно закона. Така народът сам чрез избраните от него комисии ще произвежда изборите. Изборите се предоставят изключително в ръцете на народа — се казва в мотивите на законопроекта.

8. За да може да осъществява народът волята си и след изборите, законопроектът предвижда и урежда начина за отзоваване на народните съветници, които са му изменили. Отзоваването ще става по решение на болшинството от всички народни съветници. Решенията за отзоваването ще се утвърждават от по-горния народен съвет, а решенията на околните съвети — от Президиума на Народното събрание.

Другарки и другари народни представители! Буржоазнофашистките правителства бяха врагове на народа. Те воюваха

с него постоянно и особено в дни на избори. И когато са се намидали в тежко положение, произвеждали са изборите на части, по области, или само в градовете, или самс, в селата. Те деляха народа, за да го бият на части. За тази цел те сформираха цели полкове от полицаи, агенти, шпиони, провокатори и побойници. Те ги придвижваха организирано от област на област, за да пречупват волята на народа.

Тези разбойнически методи са достоен паметник за народните врагове и народът с погнуса си спомня за тях. Те са вярно отражение на кървавата и експлоататорска система на буржоазно-фашисткия строй.

Днес вече народът не е враг на Правителството и Правителството не е враг на народа. Днес и Правителството, и народ имат една цел — укрепване и разширяване на народната власт, властта на трудещите се. И затова, в предстоящите избори за народни съвети трудовият народ ще прояви суверенната си воля и окончателно ще укрепи и разшири своята власт върху цялата наша земя. Чрез тия избори трудовият народ ще разбие окончателно легендата за небесния произход на държавната власт и че тя уж принадлежала на божките помазаници, царе и папи, и на техните крепители.

Утвърждавайки и разширявайки своята власт и полагайки основите на социализма у нас, трудещите се ще покажат, както казва Сталин, че могат успешно да управляват страната без буржоазията и против буржоазията, че те могат успешно да строят индустрията без буржоазията и против буржоазията, че те могат успешно да ръководят цялото народно стопанство без буржоазията и против буржоазията, че те могат успешно да строят социализма.

От името на парламентарната група на Българската комунистическа партия заявявам, че ще гласуваме единодушно законопроекта на първо четене. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Лалю Ганчев.

Лалю Ганчев (3): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Изминаха четири и половина години от всенародното деветосептемврийско въстание, в което нашите трудещи се хора с помощта на великата Червена армия смъкнаха фашистката тирания, прогониха хитлеристките окупатори и възвестиха свободата над изстрадалата ни родина.

«Деветосептемврийското въстание изтръгна цялата държавна власт от ръцете на обединените около двореца спекулантски, хищнически и крупно-капиталистически групи, за да премине в ръцете на бойния съюз на работническата класа, трудещото се селячество, занаятчиите и народната интелигенция» — заяви в своята бележната реч на 25 декември 1945 г. в Народното събрание любимият вожд на народа др. Димитров. «От инструмент за потисничество на народните маси и грабеж на техния труд, новата държавна власт стана народна власт, която е призвана да служи на народа и само на народа.»

Поемайки управлението на страната, Отечественият фронт започна здрава народна политика на дълбоки революционни, политически, стопански и културни преобразования. Под ръководството на Българската комунистическа партия, за краткото време от 9 септември насам бяха прокарани крупни реформи, които бързо и решително променят облика на живота в нашата страна. От бедна, изостанала и ограбена страна, с разпокъсано и примитивно земеделие, със слаба индустрия, България постепенно вече се превръща в една стегната модерна държава със своя национална индустрия, механизирано земеделие и висок политически и културен уroveň на нашето население.

С подписването на примирието и мира, със сключването на съюзническите договори с могъщия Съветски съюз и със страните от Югоизточна Европа Правителството на Отечествения фронт постави България във великото семейство на демократичните народи. Благодарение на неговата здрава, искрена и последователна народна политика на мир и международно сътрудничество днес България се ползува със завиден престиж в целия демократичен свят. И всеки трудещ се гражданин у нас е горд, че нашата малка страна вече заема достойно място в челните редици на всеобщата борба на народите срещу империалистическата агресия, срещу опитите на световните реакционери и фабриканти на оръжие да хвърлят човечеството в нова кървава война. И по този начин България дава своя ценен принос в укрепване на световния мир.

Правителството на Отечествения фронт, за да освети и гарантира извоюваните с цената на скъпи народни жертви права и свободи на българските трудещи се хора, изработи и даде на народа ни новата Димитровска конституция, която откри светлите перспективи за всенародното развитие на държавата, за грандиозно строителство на новия живот у нас, за построяването на дълго очаквания и спасителен социализъм в нашата страна.

Новата Конституция въодушеви милиони трудещи се у нас за творчество, за велики дела в служба на народа. По всички краища на България изникнаха етоници и хиляди нови обществени сгради: училища, кооперативни и здравни домове, болници, санаториуми, родилни домове, диспансери, амбулатории, аптеки, злоболекарни кабинети, акушерски участъци, дневни детски домове, леговища и др. Властта на Отечествения фронт непрекъснато полага грижи за здравеопазването на народа. Никого и през никакъв ден не досега в историята на България не са се отварили толкова много учебни заведения, не са се полагали такива грижи за просветата на нашата младеж, каквито положил Отечествения фронт. В гимназиите, специалните и вечерните училища, в институтите, академите и университетите

намериха широк достъп синовете и дъщерите на нашия трудещ се народ. Пълна подкрепа се дава също така на развитието на литературата, науката и изкуството. Всестранни грижи се полагат за нашите писатели, учени, художници, артисти и музиканти.

Давайки пълни права на жените и младежите, новата Конституция разгоря още повече техния ентузиазъм, устреми им към светло и щастливо бъдеще. Създаде се единен младежки съюз, който обедини усилията на нашето младо поколение в мощно бригадирско движение, което започна строежите на гигантски язовири, като «Георги Димитров», «Васил Коларов», «Пасарел» и др., големи ж. п. линии, електрически станции, далекопроводи и пътища.

В областта на нашето стопанско възстановяване Отечествения фронт отбеляза големи постижения. Въпреки трите сушави години, липсата на достатъчно сурови материали, въпреки редица обективни и субективни причини, двегодишният държавно-стопански план беше изпълнен напълно за злостния врагски и пророкуванията на външните и вътрешните врагове. С изпълнението на двегодишния стопански план по пътя на все по-голямото увеличаване на производството, подобряване на неговото качество, намаляване на производствените разходи ние можахме да излекуваме тежките рани, които ни оставиха фашизмът и войната.

На здрави основи вече са поставени нашата промишленост, нашето селско и горско стопанство, транспортът и съобщенията, вътрешната и външната търговия. Като свидетели на положения народен труд в изпълнение на плана днес високо се издигат десетки и десетки нови индустриални предприятия, заводи, фабрики, електроцентрали, ремонтни работилници, пуснати в експлоатация нови ж. п. линии, жилищни блокове и комбинати. Така възстановявайки националното стопанство, нашата народна власт създаде условията за завоюване построяването основите на социализма чрез нашата първа родна петилетка.

За досегашния успех на нашето дело твърде много ни помогна национализацията, която проведе Правителството на Отечествения фронт по отношение на индустрията, частните банки, вътрешната и външната търговия на едро, едрата градска покрита собственост, кредита и транспорта, изкупуването на едрия земеделски инвентар и бързото развитие на трудовите кооперативни земеделски стопанства в страната.

За цялостното обхващане и ръководство на политическия, икономическия и културния живот, за още по-здравото сплотяване на всички обществени сили у нас Отечествения фронт се превърна в единна народна обществено-политическа организация, която под ръководството на героичната Комунистическа партия днес представлява могъща опора на народната власт, солидна гаранция, че спасителното дело на 9 септември ще бъде доведено до пълна победа, до пълно тържество на народната демокрация и социализма. Така се осъществяват заветите на десетките хиляди предани народни синове и дъщери, които паднаха в суровата борба за великото дело, което днес ние свободни и щастливи градим.

«Никого досега народът ни не е живял такъв интензивен и дългокръвен живот и никого неговото обществено развитие не се е движило с такива бързи крачки напред, както през тези четири години», казва в една своя реч др. Трайчо Костов. Безспорно е, че това развитие не винаги върви гладко, а се извършва в условията на една ожесточена класова борба между реакционните сили, които се мъчат да върнат живота назад, и трудещата се народ, който смело и неотстъпно отива напред към всеобщ възход, благоденствие и социализъм.

Колко жалки и смешни са ония капиталистически остатъци, скритите вражески гнезда, които мислят, че със своето озлобено съскане биха могли да върнат тъмното фашистко минало на експлоатация и потисничество.

Здрава, непобедима и вечна е народната власт! Тя е изградена от долу до горе върху народното доверие. Тя е понесена на знамената на славната работническа класа, на трудовото селячество. Тя се опира върху могъщи обществени организации.

В две последователни години Отечествения фронт проведе общонародни избори както за обикновено Народно събрание, така и за Велико народно събрание. И въпреки върховните усилия, най-голямото напрежение на световната реакция, на англо-американските империалисти да разколебят вярата в Отечествения фронт, нашият народ с грамадно болшинство даде доверието си на своето Правителство, на своята народна власт.

Една година измина от гласуването на нашата нова Конституция, която повелява народната власт всред народа да се осъществява от местните и околийските съвети, които се избират за три години от местното население. И ето, след една година на упорита работа, на трескаво строителство, на всеобщи усилия за осъществяване програмата на Отечествения фронт, нашето Правителство, нашият министър-председател и мъдър народен вожд др. Димитров излизат със законопроект за избори за народни съвети и съдебни заседатели за местните съдилища.

С непоколебима вяра в своя народ и в историческото дело на Отечествения фронт нашето Правителство се отправя още един път към народното допитване, поднасяйки един законопроект, който, превръщайки се в закон от Великото народно събрание, осигурява пълна свобода и самостоятелност в гласоподаването на българските граждани.

Избрането от народа на местни народни съвети и съдебни заседатели ще даде още по-голям гласък в развитието на нашата страна, защото чрез съветите народът най-активно ще участва в управлението на държавата. Те представляват него-

вите интереси във всички насоки на живота — в стопанството и в стрелството, в благоустрояването, в просветата и здравеопазването, в социалното и културното издигане на населението, в неговото ръководство и администриране. Те се опират изключително на народното доверие, работят под контролата на трудещите се граждани и се отчитат пред тях. Ето смисълът и величието на нашата народна демокрация, в която властта се опира на трудещите се, на огромното болшинство от народа, при ръководната роля на работническата класа.

Така ли е в буржоазно-капиталистическата държава, при която трудещите се работници и селяни са само формално равноправни? «А в действителност — казва др. Сталин — по хиляди начини и хитрости те се отстраняват от участие в политическия живот и от ползуване на демократическите права и свободи.»

До 9 септември у нас нашите общини се управляваха от градските и селските капиталистически клики, които използват общинските средства и ресурси за свое лично обогатяване. През всички реакционни и фашистки режими в България автономията на общините беше само една маска на буржоазията, която държеше населението далеч от управлението, а превръщаше местните органи в оръдие на крупния капитал за жестока експлоатация труда на населението.

Затова народната демокрация е насочена решително против капитализма и развива и гради социализма. Народната демокрация е насочена против експлоататорските малцинства, против остатъците на монархофашизма и против всички и всякакви слити за реставрация. Предлаганият законопроект окончателно ще утвърди този принцип на народната демокрация, усвоен в чл. 2 на Конституцията, и ще определи пътя за изграждане основните органи на властта в народнодемократичната държава — народните околийски, общински и районни съвети. Законопроектът дава формите за приложение на основните принципи на народната демокрация:

1. Властта произлиза от народа и принадлежи на народа. Народът — това са избирателите, както това е определено и в чл. 3 от Конституцията. Чл. 2 от законопроекта усвоява и конкретизира този принцип: «Избиратели и избираеми са всички граждани на Народната република България, навършили 18-годишна възраст, мъже и жени, без разлика на народност, раса, вероизповедание, образование, занятие, общественото положение и имотно състояние, с изключение на поставените под пълно или ограничено запрещение и лишени с влязла в законна сила присъда от избирателни права.» Но заедно с това не могат да се кандидатират и лица с фашистки и други противонародни прояви, с което се осъществява принципът, легнал в чл. 87 от Конституцията.

2. Чрез избирателната система, усвоена от законопроекта, запазва се властното върховенство на народа, съгласно принципа за народния суверенитет. За разлика обаче от буржоазно-утопичното понятие за народния суверенитет на Жан Жак Русо тук принципът на народния суверенитет е реален: народът е върховен господар. Той осъществява това свое върховно властничество чрез избиране на представителни органи. Но той може винаги да ги отзовава, ако те изменят на неговото доверие. Този принцип е осветен от чл. 4 на Конституцията. А чл. 72 от законопроекта му дава конкретно разрешение. Той сочи и начина на отзоваването. Понеже е усвоена системата на гласуване не за отделен кандидат, а за кандидатна листа, налага се инициативата на отзоваването да изхожда от организацията, която е положила кандидатурата. Решението за отзоваване става от народния съвет, но за да не се допуснат евентуално някои злоупотреби, в тази насока се предвиждат две условия: решението за отзоваване се взема с мнозинство на повече от половината на всички избрани народни съветници. Това решение подлежи на утвърждаване от по-висшия орган на държавната власт.

3. Проведен е и принципът на всеобщото, пряко и тайно гласуване. Всички гласуват там, където се намират. Всички избират пряко, а не посредством представители, както се избира например президентът на Съединените щати. Законът съдържана многобройни основни постановления, които гарантират тайната на гласуването. Достатъчно е да споменем разпоредбата на чл. 52, който забранява да се поставя избирателна бюлетина открито — избирателът е длъжен да влезе в тайната стаячка и там да си постави бюлетината. Нещо повече: законопроекта отива дотам, че определя колко високо от пода ще бъде завесата на тайната стаячка, за да се вижда, че там има само един човек — този, който е влязъл да постави бюлетината си в избирателния плик.

4. Проведен е и принципът за избиране на съдебни заседатели за най-низшият степен на народните съдилища — местните народни съдилища.

5. Утвърден е принципът на пропорционалната избирателна система в противовес на мажоритарната, каквато познава буржоазното избирателно право на Англия. Този принцип е намерил изражение и конкретизация в чл. 71.

За да се даде възможност за абсолютно свободното участие на народа в изборите, законопроекта установява нова система на избирателни органи: избирателни комисии — околийски, градски, районни, селски и секционни. В тези комисии участват представители от всички среди на трудещия се народ — на Единната обществено-политическа организация, Отечествения фронт, партиите, професионалните организации на работниците, служащите, занаятчиите и земеделските стопани, кооперативните организации, младежките организации и други масови културни и обществени организации, както и на събранията на

работниците и служащите по предприятия и учреждения, военнослужащите, трудоваците и граничарите по частите им, селяните в ТКЗС и в държавните стопанства. Кандидатите за членове на народните съвети не могат да бъдат членове на нито малки или бюрократични функции, а ръководят и контролират цялостната работа по провеждането на изборите. И по този начин за пръв път в нашата политическа история трудещите се маси имат всичките условия за напълно свободно проявена воля в уреждане на своите собствени съдбини.

Законопроектът изхвърля избирателните книжки, които бяха създадени от буржоазните режими за изнудване на народната воля. Те бяха извор на фалшификации и способи за гласуване на мъртви души.

В предстоящите избори за народни съвети народът ще знае, че всеки избирател свободно и честно е упражнил своя глас. Народът още по-смело ще укрепи своята вяра в собствената си власт.

С провеждането на изборите за местни съвети и съдебни заседатели ще се довърши величествената сграда на нашата нова държава, на народнодемократичното управление в нашата страна, при диктатурата на работническата класа в съюз с трудовото селячество. (Ръкоплескания)

С провеждането на изборите за местни съвети и съдебни заседатели държавната власт още по-здраво ще се укрепи в сред народните низини. Защото «избирането на народните съвети от самото население — казва др. Югов в своя доклад пред пленума на ЦК на Българската комунистическа партия — ще укрепи техния народнодемократичен характер, ще укрепи още повече техните връзки с трудещите се маси, ще ги превърне в истински представителни органи на народа, ще издигне техния авторитет като местни органи на държавната власт и държавното управление.»

И с това ще се сложи в практическо приложение и този важен дял от нашата Конституция. Страната ни ще се отпави с още по-смели и възторжени крачки към бъдещето. Народът ни ще понесе на своите знамена методичния държавностроителски план. По всички краища на България ще закипи още по-упорита работа, големите строителни обекти отново ще бъдат обхванати от ентузиазирания труд на народа, ще издигне техния младеж. Така ние ще зидаме здравите основи на социализма в България.

Безспорно е, че по широкия друм на всенароден градеж ние ще срещнем свирепата съпротива на остатъците от едро-капиталистическите паразитни и спекулантски групировки, на селската буржоазия, на селските експлоататори, на кулаците, на които ние отнехме възможността да ограбват повече народа. В своето озлобление тези остатъци са се превърнали в изменници и предатели на своята родина, в подли шпиони и агенти на чуждите империалистически централи. Те ще се опитват да издевателствуват, да саботират и вредителствуват на нашите мероприятия. И затова върховен дълг се налага на всички трудещи се граждани в страната повече от всякога да заострят своята бдителност по отношение на народните врагове, да не позволяват техния труд да бъде провален от гнусни и мизерни отпадъци във всенародния устрем към новия, честит и благоденстващ живот. (Ръкоплескания)

Никой не е в състояние да смути този устрем на нашата страна към мир, демокрация и социализъм. България стои гордо и непоколебимо в непобедимия блок на демократичните народи, начело с могъщия братски Съветски съюз. Този блок днес сплотява стотици милиони трудещи се хора по всички краища на света в тяхната борба за мир и международно сътрудничество, против англоамериканската империалистическа агресия, против подпачвачите на нови войни.

Опрана на своите верни съюзници, малка България днес е горда, че дава своя принос в тази борба.

Нека вят империалистическите хиени, нека съскат техните храненияци — гетовците, ние вървим към пълна победа. Бъдещето е наше. Бъдещето е на ония, които са за мира, международното сътрудничество, свободата и независимостта на народите и социализма. (Ръкоплескания)

И всеки, който се опита да провскрира творческия труд на народа и държавата ни, ще бъде безпощадно смазан от народната власт. И никой няма да е в състояние да спаси всеки диверсант и предател към националната независимост и държавния суверенитет на републиката от законното сурово изпозване на българското суверенно правосъдие.

Най-преданите синове на народа ни стоят деноншоно на вярна стража по родните граници. Нашата народна армия брани народните завоевания и осигурява мирното творческо развитие на трудещите се, тяхното участие в изпълнението на плановете за изграждането на социализма.

Другарки и другари народни представители и представители! Приемайки законопроекта за избиране на народни съвети и съдебни заседатели, ние ще манифестираме още един път пред целия свят народовластие в нашата страна и големите постижения на нашата народна демокрация. Тези постижения ние дължим на единството на трудещите се хора у нас, на боевия съюз на работническата класа и трудовото селячество, на голямата, всеотдайна и непрекъсната подирепа, която ни славя великият Съветски съюз.

Но с чувство на неизмерима гордост ние заявяваме, че тези постижения ние дължим на нашия мъдър народен вожд и любим министър-председател др. Георги Димитров. (Ръкоплескания)

Щастлив съм да заявя от името на земеделската парламентарна група, че ние с гордост и възторг ще гласуваме предложения законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Няма други записани оратори. Пристъпваме към гласуване. Ония народни представители, които приемат на първо четене законопроекта за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председател: РАЙКО ДАМЯНОВ

Подпредседател: ЯНИ ЯНЕВ

Следващото заседание ще се състои утре, петък, 18 февруари, 15 ч., с дневен ред:

Второ четене на законопроекта за избиране на народни съвети и на съдебни заседатели за местните народни съдилища. Ония народни представители, които одобряват прочетения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 19 ч. 17 м.)

**Секретари: { ПЪРВА ДИМИТРОВА
ТОДОР ТИХОЛОВ**

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ